

Ніва

ТЫДНЁВІК
БЕЛАРУСАЎ
У ПОЛЬШЧЫ

http://republika.pl/niva_tielastok
niva_tielastok@poczta.onet.pl
niva_tielastok@skrzynka.pl

№ 17 (2398) Год XLVII

Беласток 28 красавіка 2002 г.

Цана 2,00 зл.

Паралізаваўне грамадства

Некаторыя нашы чытачы абвінавачваюць ніўскіх аўтараў у тым, што тыя дрэнна пішуць пра Беларусь. Паводле іх у Беларусі, якой кіруе ўсенародна абраны прэзідэнт, квітнее дэмакратыя, а толькі жменька апазіцыянераў дзеля сабе вядомых мэтай распаўсюджае пераўвядзеныя імі факты жорсткага стаўлення праваахоўных органаў да дэманстрантаў, што здараецца ў любой краіне свету, нават у найбольш дэмакратычнай. Мне хацелася б пра духоўную Бацькаўшчыну пісаць у палітычным плане станоўча, аднак рапартаў беларускіх праваабаронцаў малююць іншы вобраз краіны — зусім не такі, які хацелася б бачыць.

Сацыялагічныя апытанні паказалі, што 70 працэнтаў беларускага грамадства баіцца ўлад. Палітыка зноў вяртаецца на кухню, паколькі за ўдзел у палітычных партыях можна страціць працу. Небяспечна таксама працаваць у грамадскіх арганізацыях, якія могуць быць ліквідаваны, а маёмасць — канфіскавана. Любое дзеянне, якое можа быць расцэненае як апазіцыйнае да дзеючых улад, падвяргаецца адміністрацыйнаму або крымінальнаму праследу, што ў сваю чаргу выклікае дакучлівыя паслядоўнасці на рабоце або ў школе. Асабліва выявілася гэта ў мінулым годзе, калі ўсе дзеянні дзяржаўных структур былі накіраваны на забеспячэнне перамогі фактычна дзеючага прэзідэнта. Па гэтай прычыне адміністрацыйныя ўлады практычна не выдавалі дазволу на правядзенне масавых палітычных акцый і таму праводзіліся яны несанкцыянавана. Для прадухілення мітынгаў і шэсцяў, ладжаных апазіцыяй, напрыклад, з нагоды Дня св. Валянціна, 25 Сакавіка ці 1 Мая, прыцягваліся атрады міліцыі і ўнутраных войскаў, што ў сваю чаргу даводзіла да затрымання і пакарання ўдзельнікаў акцый.

Пільнасць сторажаў правапарадку неаднойчы даходзіла да абсурду. Напрыклад, 3 верасня 2001 года ў Мінску (на 6 дзён да прэзідэнцкіх выбараў) супрацоўнікі міліцыі затрымалі на вуліцы Івана Саевіча за тое, што на ім была майка з выявай герба Пагоня і надпісам „Жыве Беларусь!”. Міліцыянты даставілі юнака на пастарунак і запрапанавалі выбіраць: або ён тут жа пераапаранецца, або пакіне памяшканне з голым торсам. У рэшце рэшт Івана Саевіча прымуслі надзець майку навывврат і суправаджаць яго да самага метра. Ці ж не здзек гэта!

Праўда, у Беларусі не расстрэльваюць людзей, але рэпрэсіўныя дзеянні адміністрацыйных улад паралізуюць грамадзян, не дазваляючы ім пераўтварыцца ў плюралістычнае, адкрытае грамадства.

Віталь ЛУБА

Пагранічны пункт для аўтафураў Кукурыйкі — Казловічы на дарозе E-30 з Берліна ў Маскву (самы важны на польскай усходняй граніцы).

Суседства назаўсёды

Мацей ХАЛАДОЎСКИ

Пра тое, як можна адолець праблемы ў гандлі паміж рэгіёнамі і суседскімі краінамі размаўляла ў Беластоку больш за сотня бізнесменаў з Польшчы, Беларусі, Эстоніі, Літвы, Расіі. Да сустрэчы дайшло ўжо трэці раз па ініцыятыве Федэрацыі работадаўцаў і прадпрымальнікаў цэнтральнай і ўсходняй Польшчы (Мазавецкае і ваяводстваў Усходняй сцяны).

У дыскусіях удзельнічалі таксама палітыкі і работнікі консульскіх службаў. Пачэсны патранат над сустрэчай трымалі віцэ-прэм'ер і міністр інфраструктуры Марк Польш, шэф польскага МЗС Владзімеж Цімашэвіч і міністр гаспадаркі Яцэк Пяхота.

— Далёка нам яшчэ ў заграічным гандлі з усходнімі суседзямі да абаротаў з 1997 года, — пераконаваў Тадэвуш Рысэк з Міністэрства гаспадаркі.

Як тлумачыў, у мінулым годзе польскі экспарт у Беларусь склаў толькі 276 млн. дол., але быў вышэйшым чым у 1997 годзе найлепшым да г.зв. расійскага крызісу. Іначай справа маецца з экспартам у Расію. Ацэнена, што яго вартасць рэзультатна панізілася больш чым напалову (з 2 млрд. 155 млн. дол. да трохі больш за 1 млрд.). На 200 млн. дол. зменшылася вартасць экспарту на Украіну (з 1 млрд. 200 млн. дол.). Намнога лепш з Прыбалтыкай — у выпадку гандлёвага абароту і ў экспарце, і ў імпарце. Вынікі гэта з таго, што з Літвой, Латвіяй і Эстоніяй Польшча вядзе бяспоспільны таварны абарот і выпрацавана ёсць высокая ступень лібералізацыі (абніжаны пошліны) у абароце сельскагаспадарчымі таварамі. — Спрыяў гэтаму высокі тэмп рэформаў у Польшчы і краінах Прыбалтыкі, — сцвердзіў Рысэк.

Найбольш да адмоўнага балансу ў заграічным гандлі Польшчы спрычынілася Расія. Перш за ўсё гэта вы-

нік аграмадных цэнаў імпартаваных Польшчай нафты і газу, якія складаюць сёння 90 прац. усяго імпарту гэтых сыравін.

— Я ведаю, што Беларусь заявіла ахвоту ўступіць у WTO. Прапанова, якую павінна ўнесці, складаецца з дзвюх частак: з мытнага тарыфа і з сістэмнай часткі, значыць, таго, як Беларусь уяўляе сабе прыняцце правіл і прыняцця абавязваючых у WTO.

Пасля магчымага ўступлення ў Сусветную арганізацыю гандлю Беларусі, Расіі і Украіны ў нашых краінах абавязваў бы такі самы гаспадарчы закон.

— Можна здарыцца так, што тавары Беларусі, Літвы і Украіны пасля іх уваходу ў WTO і нашым у Еўрасаюз сутыкнуцца з канкурэнтнымі таварамі еўрасаюзных краін. Гэта, аднак, натуральная справа. Думаю, што гэтыя краіны рыхтуюцца да гэтага працэсу.

Рысэк падкрэсліў, што пасля ўваходу Польшчы ў Еўрасаюз тавары з суседскіх краін дастануцца не толькі на польскі рынак, але і на еўрасаюзны. Польскі ўрад завяршае працу над праграмай „Вяртанне ўсходніх рынкаў”, дзякуючы якой мае быць узбуджаны гаспадарчы

[працяг 2]

Рапорт „Вясны” 2

Мінскія праваабаронцы звярнулі ўвагу, што кожны год асноўныя тэндэнцыі ў галіне правапарушэнняў у Беларусі мяняюцца. Летась з'явіліся дзве новыя тэндэнцыі. Паколькі мінулы год у Беларусі прайшоў пад знакам прэзідэнцкіх выбараў, у рапорце з'явіўся раздзел аб парушэннях правоў чалавека падчас выбараў прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Курсы на агратурызме 3

Зараз гаспадары, якія займаюцца сельскагаспадарчай вытворчасцю, могуць без падаткаў весці агратурыстычную дзейнасць, прымаючы да 20 асоб на начлегі. Першыя агратурыстычныя кватэры на Гайнаўшчыне паявіліся ў Белавежы. Апошнім часам узнікаюць яны ў аддаленых ад Белавежскай пушчы мясцовасцях.

Электарат

шукае партыі 4

Дзяржаўную маёмасць, якая служыла вытворчасці, расцягнулі, часта звычайную крадзеж называючы прыватызацыяй. Служыць яна цяпер усялякім махлярам, якія стварылі такую сістэму фінансавых разлікаў, што амаль не плацяць падаткаў.

Падарожжа ў Гродна 4

Трапіў я ў апошні час у Гродна. Апошні раз быў тут гадоў пяць таму. Была тады зіма. У адным з падгродзенскіх санаторыяў сабраліся былі юрысты, у асноўным мінскія і гродзенскія канстытуцыяналісты ды палітычныя дзеячы апазіцыі. Разважалі, што далей рабіць для справы дэмакратыі ў Беларусі.

З новым іканастасам 9

У новабудаванай царкве св. Дзмітрыя Салунскага ў Гайнаўцы перад Стрэчаннем Гасподнім устаўлены быў бакавы іканастас. За сабраныя ад прыхаджан сродкі былі куплены чорныя аблачэнні ў ніжнюю і верхнюю царкву, матэрыялы на жоўтыя аблачэнні і шэсць дываноў.

Прыгожыя хвароба 10

Функцыянеры дзяржаўнай бяспекі адшукалі ў швейным прадпрыемстве ў Варшаве ўласнаручна напісаную Янкам Гуцькам аўтабіяграфію. Графолаг не меў ужо сумненняў, чыя рука пісала лісты-адозвы. Работнікі бяспекі правялі вобшык у варшаўскай кватэры. Даведаўшыся, што ён працуе ў кравецкай майстэрні ў Прушкаве, паехалі туды і таксама правялі вобшык. Янка Гуцька прызнаўся, што дзейнічаў самастойна ў канспірацыйным камітэце.

Беларусь — беларусы

3 беларускага друку

Пра тое ды сёе

Тварам да Беларусі

Літоўскі ўрад стаў ініцыятарам змянення адносін да Беларусі і ўладаў рэспублікі з боку еўрапейскіх структур. Падчас візіту ў Вільню спікера польскага Сената Лёнгіна Пастуська прэм'ер-міністр Літоўскай Рэспублікі Альгірдас Бразаўскас прапанаваў польскаму боку далучыцца да просьбы аб прадстаўленні Саветам Еўропы спецыяльнага мандата для сустрэчы з беларускім прэзідэнтам Аляксандрам Лукашэнкам. Л. Пастуська падтрымаў ідэю. А наш Цімошка натапырыўся: — Не ўпушчу беларусаў у еўрапейскія салоны!

Хутка ён стаў еўрапанам.

Лукашэнка аб „эскадроне смерці“

Сцвярдзэнні беларускіх апазіцыйных лідэраў аб існаванні „эскадрона смерці“ па фізічнай ліквідацыі апазіцыйных дзеячаў у Беларусі прэзідэнт лічыць абсурднымі. „Паўтары тысячы чалавек налічвае апазіцыйны рух у рэспубліцы. Яны не ўяўляюць ніякай небяспекі для ўлады. Калі б у нас і была дыктатура, то для самага заўзятага дыктатара быў бы зусім відавочны той факт, што распраўляцца з імі нейкімі варварскімі метадамі няма ніякага сэнсу“.

Беларусы і ваўкі

Працэс увасаблення ідэй параўнальна з працэсам крышталізацыі ў перанасычаным солевым раствору. Варта апусціць у такі раствор крышталік таго ж рэчыва — і вакол яго пачнуць расці (як быццам з нічога) новыя крышталі. Само жыццё моднага сёння ў палітолагаў слова „структурыраванне“ (набыццё нейкай безаблічнай масай пэўнай структуры) пацвярджае: падобныя працэсы — неад'емная ўмова існавання і „сацыяльнай матэрыі“. Беларусы гэты закон вывелі даўно і сфармулявалі па-свойму: дружнай грамадзе воўк не страшны. Навучыцца б нам яшчэ дружыць, а не шукаць ворагаў — ваўкоў сярод сваіх супляменнікаў.

Суседства назаўсёды

[1 ☞ працяг]

абмен перш за ўсё з Расіяй, Украінай і Беларуссю. У найбліжэйшы час найважнейшай праблемай будзе перагаварыць з гэтымі краінамі такія самыя стаўкі за візы, якія будуць уведзены з ліпеня будучага года. „Мусяць яны быць тання, хутка і спраўна выдаваны“.

Уладзімір Карагін, прэзідэнт Мінскага сталічнага саюза прадпрыемстваў і работадаўцаў (больш за 800 старшын, дырэктараў і галоўных спецыялістаў з 350 беларускіх прадпрыемстваў) сказаў „Ніве“, што з пункту гледжання інтарэсаў беларускіх прадпрыемстваў перавагай Польшчы, як суседа, ёсць факт, што польская гаспадарка стабільная.

— Беларусь і Расія рыхтуюцца да стварэння суцэльнасці сваіх гаспадарак. Так, як Польшча ў адносінах да краін Еўрасаюза. Гэта сітуацыя будзе патрабаваць ад Беларусі эканамічнай стабільнасці высокай якасці.

Падляшскі ваявода Марэк Шталінскі дадаў:

Рэальная пагроза

У выніку чарнобыльскай аварыі на значнай частцы Беларусі склалася надзвычайная этнасацыяльная сітуацыя, звязаная з перасяленнем людзей у новыя месцы пражывання, што прывяло да руйнавання традыцыйных мясцовых гаворак, дыялектнага ландшафту. Чарнобыльская катастрофа стварыла рэальную пагрозу незваротнай страты помнікаў нацыянальнай духоўнай і матэрыяльнай культуры паўднёва-ўсходняга рэгіёна Беларусі.

Беларускі дух

Ужо больш за паўтара года ў Мінску паспяхова функцыянуе адзіны ў сталіцы рынак з нацыянальным беларускім „абліччам“. Як вядома, „твар“ усялякай установы — у яе знешнім афармленні. У афармленні рынку надзіва ўдала выкарыстаная беларуская нацыянальная колеравая гама — спалучэнне белага і чырвонага. Здалёк кідаюцца ў вочы маляўнічыя беларускамоўныя шыльды. І ў стацыянарных закрытых павільёнах, і на адкрытых павільёнах у гандляроў дробнай розніцы ўсе цэннікі на таварах спрэс беларускамоўныя. Па-беларуску даюцца ўсе загады і аб'явы адміністрацыі — і пісьмовыя, і агучаныя на мясцовай радыёкропцы. Назва новага рынку — „Маскоўскі“ (па назве раёна), а заснавальнікам — фірма „Бондзі“. Узначальвае рынак Геннадзь Пагоцік — беларус, па веравызнанні — католік.

Хоць ты плач

На Беларусі афіцыйна зарэгістравана 140 тысяч алкаголікаў (сярод іх 18 тысяч жанчын), пяць тысяч наркаманаў і таксікаманаў.

Паводле Я. Рагіна

Японца становіцца японцам, француз — французам. Беларус памірае не народжаным. Сам і вінаваты.

Вычытаў Рыгор Лясун

Хроніка беларускага жыцця ў Аўстраліі

У гэтым годзе 84-ыя ўгодкі 25 Сакавіка 1918 года святкаваліся ў Мельбурне 31.03.2002 г. Беларуска-цэнтральным камітэтам, супольна з Парафіяй БАПЦ Святых віленскіх мучанікаў. Беларуская Грамада як і заўсёды раніцай, а 10-ай гадзіне стала запаўняць царкву, каб прысутнічаць на Святой Літургіі ды памаліцца Усявышняму, каб даў беларускаму Народу іх Незалежнасць і дабрабыт нашаму шматпакутнаму Народу. Хор пад кіраўніцтвам М. Усцінава спяваў чудаўна, за што належыцца падзяка.

Пасля Святой Літургіі настаяцель прыхода протапрасвіцер а. А. Кулакоўскі перад пачаткам малебна за Беларуска-Народ сказаў вельмі патрыятычную прамову адносна гэтага гістарычнага Свята 84-ых угодкаў 25 Сакавіка, што прывяло прысутных да ўспаміну ўсяго пройдзенага праз гэты час, бо былі вяцельныя часы нашага адраджэння і сумныя асабліва, калі пакідалі Радзіму і ехалі ў невядомае. Асабліва ў старэйшых бязвольна накаціліся слёзы.

Пасля заканчэння, стаўшы на калені, адспявалі „Магутны Божа“. Тут жа айцец Аляксандр папрасіў усіх прысутных у залу, каб прадоўжыць свецкую частку гэтай урачыстасці. Пасля кубка чаю старшыня БЦК Паўла Гуз, прывітаўшы прысутных, стаў зачытваць прысланыя віншаванні і мімаходам значыць пра нашу беларускую нядбайнасць, а менавіта трэба было б, каб на

гэты дзень беларуская грамада была куды большай, чым нас тут зараз.

Старшыня Паўлюк Гуз зачытаў надаланыя прывітанні ад старшыні Рады БНР Івонкі Сурвілы і яе зварот да беларускага Народу як у вольным Свеце, гэтак і да людзей на Беларусі, а таксама віншаванні ад беларускіх суполак з Аўстраліі, Беларусі, ЗША і Літвы.

Пасля Алег Шнэк прачытаў даклад на тэму дня. Затым узяў слова Ян Барысевіч, які ў кароткай прамове апісаў гісторыю з 1918 года па сённяшні дзень.

У мастацкай частцы Вера Шайпак прачытала верш Міхася Гарасюкова „Табе Беларусь“, а спадар С. Жук (Алесь Холад) — свае вершы „Сакавік“ і „Запавет“, адмыслова напісаныя на гэты дзень.

Старшыня Паўла Гуз, падзякаваўшы, папрасіў устаць ды адспяваць гімн „Мы выйдзем шчыльнымі радамі“. Пасля прысутныя сталі абменьвацца ўспамінамі ды бягучымі справамі, якія адбываюцца на Беларусі. Пад гэтую нагоду Паўла Гуз і Грыша Шайпак раздалі надышоўшую газету „Беларус“, каб гэтым самым заахваціць прыдбаць падпісчыкаў. Пусціўшы падпісаную лісту на дар Сакавіка, сабралі 290 аўстралійскіх долараў. Удзельнікі святкавання на развітанне сталі жадаць адзін аднаму радасна і ў здароўі правесці надыходзячыя святы Светлай Пасхі. Да новай сустрэчы!

Паўлюк ДУБРОЎСКИ

Дзень Волі ў Сопаче

З нагоды 84-й гадавіны абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі 23 сакавіка г.г. у Дварку Серакоўскіх у Сопаче абдыўся ўрачысты вечар, які вяла Лена Глагоўская. Мерапрыемства ўдасціў віцэ-прэзідэнт Гданьска Ян Стопа.

На вечары прэзентаваліся дзве кніжкі мемуарнага характару: Мар'яна Пе-

цюкевіча „Кара за службу народу“ ды „Успаміны“ Анелі Катковіч і Веранікі Катковіч-Клентак. Прысутны на вечарыне д-р Паплаўскі раскажаў пра жыццёвы шлях і этнаграфічны даследаванні Мар'яна Пецюкевіча, з якім разам вучыўся ў Віленскім універсітэце.

Міхась КУПТЭЛЬ

Прэзентацыя рапарту „Вясны“

Праваабарончы цэнтр „Вясна“ створаны быў у красавіку 1996 года на хвалі масавых акцый пратэсту ў Беларусі. Яго мэта — рэальная дапамога праследаваным па прычыне палітычных перакананняў, арганізацыя адвакацкай дапамогі і маральнай ды матэрыяльнай падтрымкі сем'ям палітычных вязняў. Грамадскія абаронцы ад „Вясны“ ўдзельнічаюць у судовых працэсах над асобамі, асуджанымі за актыўную палітычную і грамадскую дзейнасць.

ПЦ „Вясна“ праводзіць маніторынг і распаўсюджвае праз сродкі масавай інфармацыі факты парушэнняў правоў чалавека ў Беларусі, выдае бюлетэнь „Права на волю“, змяшчае інфармацыю ў Інтэрнэце. Ад чатырох гадоў „Вясна“ выдае таксама агляд-хроніку правапарушэнняў у Беларусі, рускай і англійскай мовах. У гэтым годзе стараннем Цэнтра грамадзянскай адукацыі Польшча-Беларусь рапарт аб правапарушэннях за 2001 год выйшаў і на польскай мове (яго заглавак: *Kronika naruszeń praw człowieka na Białorusi w 2001 roku*).

Публічная прамоцыя гэтага выдання адбылася 16 красавіка г.г. у Варша-

ве ў сядзібе Фонду Конрада Адэнаўэра. Перад палітыкамі, праваабаронцамі і журналістамі польскага сродкавай масавай інфармацыі выступілі складальніцы хронікі-агляду Тацыяна Равяка і Паліна Сцепаненка ды старшыня ПЦ „Вясна“ Алесь Бяляцкі. Мінскія праваабаронцы звярнулі ўвагу, што кожны год асноўныя тэндэнцыі ў галіне правапарушэнняў у Беларусі мяняюцца. Летась з'явіліся дзве новыя тэндэнцыі. Паколькі мінулы год у Беларусі прайшоў пад знакам прэзідэнцкіх выбараў, у рапарте з'явіўся раздзел аб парушэннях правоў чалавека падчас выбараў прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Увядзенне з пачаткам 2001 года ў Крымінальны кодэкс артыкулаў аб паклёпе і знявазе прэзідэнта РБ выклікала хвалю палітычных працэсаў па гэтых артыкулах, узбуджаных па ініцыятыве пракуратораў, без звароту пацярпелага.

Рапарт Праваабарончага цэнтра „Вясна“, які змяшчае скрупулёзна апісаныя факты праследу, усебакова паказвае стан выконвання правоў чалавека ў Беларусі і наглядна сведчыць аб аўтарытарных паводзінах улад у адносінах да грамадства. (вл)

Фатэлі ў арлянскай сінагозе

6 лютага г.г. падляшскі ваяводскі захавальнік помнікаў з Беластока на хаданнічанне раднага Міхала Мінцэвіча правёў агляд арлянскай сінагогі, пабудаванай у другой палове XVIII ст. Часткова адноўлены помнік мінуўшчыны закрыты, а гмінныя ўлады, замест дапусціць яго для масавага наведвання, выкарыстоўваюць сінагогу як склад сцёкавых труб, фатэляў на патрэбы фэстаў і іншага барахла. Радны Мінцэвіч за тым, каб аб'ект бяспечна служыў турыстам дзеля папулярызаванай гміны, а воіт Ян Добаш упіраецца, каб там быў склад.

У выніку такога ж папярэдняга агляду з чэрвеня 1999 года гміна спыніла вытворчасць бетонных матэрыялаў на пляцы сінагогі і кампенсавала раскрасаванне сцёкавых труб. Праз наступныя два гады сінагога абведзена была сталёвай агароджай ды абноўлена аконная стаярка.

Пасля сёлетняга агляду воіт заявіў, што складзіраваных матэрыялаў не выведзе з сінагогі, а Мінцэвіча абвінавачваў у прыдзірлівасці. Ваяводскі захавальнік помнікаў мінуўшчыны лічыць вывад згаданых матэрыялаў мэтазгодным у момант запуску работ дзеля прыстасавання аб'екта для масавага навед-

вання. Дзеля гэтага інспектар Ваяводскай службы аховы помнікаў Эва Цэльнэр-Наралеўска падказала Мінцэвічу пахадайначаць пра запуск працэдур атрымання меркаванняў будаўнічых і пажарных служб пра дапушчальнасць сінагогі для наведвання.

14 лютага г.г. Мінцэвіч напісаў такое хаданніцтва, у якім адзначыў: „Ад заканчэння II сусветнай вайны Вялікая Сінагога ў Орлі, помнік нулявога класа, надалей выкарыстоўваецца ў якасці склада — у апошніх гадах гміннымі ўладамі — рознага барахла ніяк не звязанага з рамонтам аб'екта. З лета мінулага года нагружана там па самыя вокны дзесяткі камплектаў тэатральных фатэляў для розных фэстаў, паклоннікам і арганізатарам якіх у суседстве сінагогі з'яўляецца воіт арлянскай гміны Ян Добаш”. Паводле меркавання Мінцэвіча выкарыстоўванне сінагогі ў якасці склада, калі на яе рамонт былі выдаткаваныя ачужыныя фінансавыя сродкі з пазагмінных фондаў, з'яўляецца прынамсі недарэчнасцю і не мае нічога супольнага з яе рамонтам і ўшанаваннем выдатнага помніка побыту яўрэйскай у гэтай частцы Рэчы Паспалітай. Мінцэвіч выхадначаў ужо, што

Запертую наглуха сінагогу пажырае трухленне і вільгаць.

дзеля наведвання сінагогі патрэбная згода адпаведных служб.

Мінцэвіч стаіць за тое, каб яўрэйскае мінулае выкарыстаць для прапагандавання Орлі. На гэта ёсць многа спосабаў, напрыклад, вызначэнне трас турыпраходаў ці выпуск адкрытак з захаванымі ў святні яўрэйскімі фрэскамі. За доступам наведвальнікаў у сінагогу выказаўся Ян Ягельскі з Фонда вечнай памяці з Варшавы. Аднак арлянскі воіт пра гэта не думае, толькі засяроджваецца на аднаразовых фэстах, для якіх складзірае там фатэлі.

У даху сінагогі пашкодзана чарапіца. І хаця гмінны інспектар Ілья Мартыновіч напісаў у пратакол, што гэта не пагражае падцёкамі, бо пад чарапіцай папа, аднак вільгаць праз столь і сцяну выйшла наворк; гэта бударажыць не толькі Мінцэвіча, які пра падцёкі зноў данёс ваяводскаму рэстаўратару помнікаў. Мінцэвіч спадзяецца, што пасля выбараў новыя ўлады гміны будуць лепш дбаць пра помнікі даўніны.

Андрэй НАЗАРЭВІЧ
Фота аўтара

Курсы па агратурызме

Сельскагаспадарчы дарадчы асяродак у Гайнаўцы ў сававіку арганізаваў чатырохдзённыя агратурыстычныя курсы для 58 удзельнікаў з Гайнаўшчыны, якія намерваюцца адкрываць агратурыстычныя кватэры.

Зараз гаспадары, якія займаюцца сельскагаспадарчай вытворчасцю, могуць без падаткаў весці агратурыстычную дзейнасць, прымаючы да 20 асоб на начлегі. Першыя агратурыстычныя кватэры на Гайнаўшчыне паявіліся ў Белавежы. Апошнім часам узнікаюць яны ў аддаленых ад Белавежскай пушчы мясцовасцях. Уладальнікі такіх кватэр знаёмяць турыстаў з працай на гаспадарцы і прапануюць ім падрыхтаванае гаспадынямі вясковае харчаванне. Калі ў 1998 годзе былі на Гайнаўшчыне толькі 22 агратурыстычныя кватэры, то ў 2000 годзе было іх ужо 54. Цяпер каля 100 гаспадароў вядзе агратурыстычную дзейнасць.

Трыццацігадзінныя тэарэтычныя курсы арганізаваны былі ў Беларускаму музеі ў Гайнаўцы, а практычнае знаёмства з агратурыстычнай дзейнасцю праводзілася ў прыватных кватэрах у Бела-

вежы. Для агратурыстычнай дзейнасці можна выкарыстоўваць пустыя пакоі і цэлыя дамы. Зараз начлег для адной асобы каштуе, у сярэднім, ад 15 да 20 злотых, а ў Белавежы нават і 35 злотых. Але агратурыстычная дзейнасць гэта не толькі начлегі, але і прапанова займацца праводзіць час, і харчаванне. Турыстам можна прапанаваць карыстацца веласіпедамі, катацца на фурманках або брычках і браць на пракат байдаркі.

— Турысты вельмі зацікаўлены традыцыйным харчаваннем, любяць бульбяную „кішку”, хлеб печаны гаспадынямі, сыры і масла, падрыхтаваныя вясковымі спосабамі, — заяўляе спецыяліст Альжбета Кароўкін. — Турыстаў прыцягвае гасціннасць нашых людзей, якія часта абдорваюць іх мёдам і вясковымі вырабамі. Госці цікавяцца архітэктурай і адметнасцямі нашага рэгіёна, нацыянальнай і рэлігійнай разнароднасцю і вясковымі абрадамі.

На курсах вучылі рэкламаваць агратурыстычныя паслугі і прадаваць іх, устаўляючы цэны. Зараз без падаткаў можна прадаваць харчаванне, калі ту-

У курсах удзельнічалі вясковыя гаспадыні.

рысты начуюць у гэтым самым доме што і харчуюцца.

— Кватэры не мусяць быць багата абсталяванымі, але павінны быць туалеты і душы. Важны таксама выгляд панадворкаў, — кажа Надзея Семянюк, вядучая курсы.

Працаўнікі Сельскагаспадарчага дадчага асяродка ў Гайнаўцы памага-

юць арганізаваць агратурыстычную дзейнасць. Уласнікі кватэр гуртуюцца ў Белавежскім агратурыстычным саюзе „Зубр”, які займаецца рэкламай агратурыстычнай дзейнасці і дапамагае ў вырашанні юрыдычна-фінансавых праблем.

Аляксей МАРОЗ
Фота аўтара

На дарозе да кар'еры

Акадэмічныя дні працы

Ад 9 да 12 красавіка ў Беластоку прайшлі, ужо другі раз, Акадэмічныя дні працы, арганізаваныя Беластоцкай сеткай офісаў кар'ер. Чатыры дні студэнты і выпускнікі беластоцкіх школ, бо да іх адра-савана была акцыя, прымалі ўдзел у прэзентацыях фірм нашага рэгіёна. Арганізатары вырашылі дапамагчы маладым людзям у наладжанні непасрэднага кантакту з работадаўцамі. Працу прапанавалі такія фірмы, як Adecco, London Training Centre, Auchan, Avon, JDJ і іншыя.

Першы дзень меў характар таргоў, у якіх студэнты прымалі ўдзел бясплатна. У гасцінцы „Галамбеўскі” зацікаўле-

ныя працай студэнты мелі магчымасць пагаварыць з прадстаўнікамі фірм, псіхалагамі і дарадчыкамі, якія мелі дапамагчы ў вызначэнні прафесійных схільнасцей, якія часта разыходзіліся з выбранай ужо спецыяльнасцю. Парады вельмі часта здзіўлялі маладых людзей, бо яны не зусім супадалі не толькі з зацікаўленымі, але і з рэчаіснасцю. Прыкладам гэтага можа быць дадзеная мне парада, што я замест займацца журналістыкай і вывучаннем усходнеславянскіх моў павінна змяніць спецыяльнасць і штудзіраваць эканомію. Прычынай гэтаму з'яўляецца мая схільнасць да дакладных навук,

а ў асаблівасці да матэматыкі... Але, відаць, эканаміста з мяне ніколі не будзе.

Наступныя дні праходзілі на беластоцкіх вучэльнях, дзе ў групах з 20 чалавек праводзіліся спатканні з мэтай паказаць студэнтам праблемы, з якімі яны могуць сутыкнуцца ў ходзе пошукаў работы, і спосабы іх пераадолення. Галоўнымі тэмамі заняткаў былі пошукі работы ў нашым рэгіёне, планаванне свай кар'еры, кіраванне сабой, спосабы барацьбы са стрэсам, складанне аўтабіяграфіі.

Дзяўчаты мелі магчымасць даведацца як трэба прыхарашыцца, калі ісці на размову з работадаўцамі: усё ў таніраваных колерах, без бляску — скромна, але класна! І тут узнікае пытанне: калі апрану блакітны, а не чорны касцюм, то не атрымаю работы? Думаю, што важ-

нейшымі ад колеру касцюма будуць адукацыя і вопыт.

Маё здзіўленне выклікалі словы Войцеха Піліхоўскага з беластоцкага Політэхнічнага інстытута, які часта паўтараў, што студэнты павінны цаніць сябе і калі работадаўцы прапануюць працу за самую нізкую зарплату (каля 700 злотых), тады трэба падумаць ці варта. Факты аднак сведчаць аб зусім іншым, таму што большасць студэнтаў працуе за меншыя грошы, бо добра ведаюць як цяжка знайсці работу.

Мерапрыемства, прынамсі для мяне, было патрэбнае, бо дало магчымасць даведацца пра актуальныя праблемы на рынку працы ў нашым ваяводстве. Аднак мала хто з яго ўдзельнікаў знойдзе работу пры так вялікім беспрацоўі на Падляшшы.

Паўліна ШАФРАН

Падарожжа ў Гродна

Трапіў я ў апошні час у Гродна. Апошні раз быў тут гадоў пяць таму. Была тады зіма. У адным з падгродзенскіх санаторыяў сабраліся былі юрысты, у асноўным мінскія і гродзенскія канстытуцыяналісты ды палітычныя дзеячы апазіцыі. Разважалі, што далей рабіць для справы дэмакратыі ў Беларусі і як абмежаваць парывы прэзідэнта Лукашэнкі. Я слухаў і нават хацелася мне верыць, што ім удалася.

Мінула гэтых пару гадоў. І нічога. Аляксандр Рыгоравіч зноў выйграў выбары. Друк „арыштаваны”, а непакорныя журналісты далей пазбаўлены выражэння волі. У крамах затое больш як. І гарэлка надалей танная, як, скажам, той боршч. Кватэра мае знаёмае, у блёку якіх шмат і ў Гродне, і ў Беластоку, выглядае вельмі марна; штотараз большыя пласты фарбы адвальваюцца ад сцен. Фабрыка ейнага сына ўпала. А разам з ёю і ён сам. Запіў. Калі ў апошні час нёс рэштку заробленых грошай дадому, пераняла яго міліцыя і здала ў выцвярэннік. Угаварылі, што грошы згубіў. Ну і так выйшла, што знаёмая мусіла пазычыць грошы на яго выкуп. Пайшла да суседкі паверхам вышэй, да тае, якой лепш у жыцці паводзіцца. Лепш, — магла дазволіць сабе на „еўрааромонт”. Гэта такое паняцце, звязанае з мадэрнізацыяй кватэры сярэднім беларускім класам, значыць, класам не завельмі бедным. Калі я ішоў тады ў госці, у доўгім плашчы і са скуранай торбай, двое немаладых людзей, але яшчэ незастарых (аднолькава як старых, так і маладых) зачалі мяне ў пад’ездзе з трывогай у голасе:

— Вы, выпадкова, не судовы зборшчык?

— Не, — адказаў я і ўбачыў у іх вачах палёжку. — Я з Польшчы.

— А-а-а, з Польшчы, — радасна адыхнуліся. — Ну, дык пайшлі на гарэлку.

І паказалі на абдзерттыя дзверы ў сваю кватэру.

Неяк выкруціўся.

Ад знаёмай я вяртаўся на тралейбусе, у якім ніхто не хацеў перайсці ўперад і прапусціць іншых. Але я да гэтага прывык у Беластоку (адно што ў нас няма тралейбусаў). Выйшаў у цэнтры.

Шукаў абласнога выканаўчага камітэта, па-нашама чагосяці такога як ваяводская ўправа. У каго пытацца пра дарогу? У вочы кідаліся што і руш міліцыйныя двойкі. Дык я, наіўны, звярнуўся да сторажаў правапарадку, бо хто ж іншы мае службыць грамадзяні-

ну, да таго ж чужаземнаму, падмогай? Неяк так я пытаўся, што атрымалася ў мяне польская калька: Як дайсці да ўпраўлення гродзенскага ваяводства? І вокам не міргнулі малойчыкі, паказалі, куды ісці. На месцы аказалася, што „міліцыйная” дарога вяла мяне ў КДБ. Хуценька ўцёк я цераз чыгуначныя пуці ў польскае консульства. Тут з парай старэчаў польскага паходжання, пражываючых на Гродзеншчыне і маючых правы на саратніцкія дадаткі, чакаў я сорок хвілін паненку з акенца „Інфармацыя”.

— Разумею, што нас гэтак трактуюць у гэтай краіне, але каб так у польскім консульстве? — шаптаў дзядок другому дзядку.

Я наканец дабіўся да іншай працаўніцы консульства, у іншым (акупіраваным) акенцы. Патрактавала яна мяне надта ветліва. Пэўна, таму, што журналіст? А нават консульскі шафёр падвёз мяне ў камітэт.

Пасля афармлення спраў, я вольным крокам вяртаўся кружнай дарогай на вакзал. Зачапіўся за гродзенскі тэатр. Кінуў вокам на афішу. Неўзабаве будучы ставіць Вуды Алена. Дасціпна і бяспечна. Наканец я давалокся на вакзал. Ад уваходу ў памяшчэнне мытнага кантролю вярнулі мяне ў касу. За штэмпеляванне дарожнага квітка, які я купіў у Беластоку, трэба было заплаціць долар. Нічога я пра гэта не ведаў раней, і бакса не захаваў. Амаль у паніцы папрасіў інтэлігентна выглядаючага беларуса, суперапанутага, даць у пазыку мне той выратавальны долар. Той выцягнуў без слова паперку і зараз дакінуў: — Нічога. То ж у Беластоку гэта адно піва. Сустраэнемся, адставіш.

І неяк я дабраўся на радзіму, пасярод схаваных пад падлогай вагона бутэлек гарэлкі і цыгарэт. Быў вечар. Чакаючы на беластоцкім вакзале гарадскога аўтобуса, запытаўся ў прахаджваючай побач паліцыйнай двойкі, якая гадзіна.

— А со то, zegarynka? — пачуў.

Паліцыянткі пайшлі далей. Я сеў на лаўку. Праз хвіліну да мяне падселася тройца. Паляцелі к..вы, палілася з рыльца „Сінявокая”. У паветры залунаў пах „Нордстараў”. Адзін з кампаньёнаў, хіхікаючы, тыцнуў у мой плашч і торбу-партфель:

— Patrz, Zenek, pewno komornik jakiś.

Але „Сінявокай” і не думалі частаваць.

Мацей ХАЛАДОЎСКИ

„Беларуская” газетка ў Езяранах

У многіх мясцовасцях пражываюць беларусы, якія, выехалі туды ў пошуках працы або лягчэйшага жыцця ў гарадах. Яны, адарваныя ад родных каранёў, тужаць па родных куточках, дзе спявалі беларускія песні ці насалоджваліся роднай гаворкай. Пакінутыя імі родныя вёскі адміраюць.

Калі я, пасля пятнаццаці гадоў, прыеду ў роднае Відава, дык там па вуліцах цішыня, ніхто не сядзіць перад хатамі; праз нейкія дзесяць гадоў нашы родныя хаты рассыплюцца і зарастуць мохам...

Наш зямляк Мікалай Кулай, родам з Белавежы, пасля перадачы ў прамы эфір па алыштынскім радыё з маім

удзелам, пазваніў мне і паведаміў, што з новага года ён пачаў выдаваць газетку „Białoruska Mniejszość Narodowa”. Гэта каляровы штотомесечнік у фармаце А-4, аб’ём у дзве старонкі. Выйшлі ўжо тры нумары, у якіх інфармавалася пра езяранскія навіны. Былі там і заклікі да чытачоў, каб уключыліся ў працу газеткі. Спадару Мікалаю дапамагае дачка Кацярына, якая займаецца графічным афармленнем выдання. Выдаўцам жадаю поспехаў у новай працы. Зацікаўленым іхняй ініцыятывай прыводжу іх адрас:

Mikołaj Kula, 11-320 Jeziorany, ul. Polna 15, tel. 0603964753.

Андрэй ГАЎРЫЛЮК

„Наш” электарат чакае змен. Калі раней усё было вядома і праваслаўныя галасавалі за СЛД перакананыя ў тым, што падтрымліваюць „сваіх таварышаў”, цяпер разгубіліся. Гэтую публіку беспраблемна пераняў бы Анджэй Лепэр, калі б не выказаўся ў Беластоку за тое, каб меншасці паслаць за мяжу.

Электарат шукае партыі

Яшчэ год таму здавалася, што салідарнікі, будучы пры ўладзе, паказалі ўсе магчымыя адмоўныя прыкметы, якімі могуць вылучацца людзі ўлады. Аказалася, што не менш здольныя ў гэтым плане хлопцы Лешка Мілера з Саюза левых дэмакратаў, якія пасля мінулага годніх выбараў неадкладна замянілі каманду Марыяна Кшаклеўскага. Пакуль што не павысілі яшчэ сабе зарплат толькі таму, што ўсе запасы сродкаў забралі папярэднікі. Мілераўцы аднак не апусцілі рук і вельмі паспяхова стварылі сістэму выцягвання дадатковых грошай у выглядзе падаткаў і акцызаў, абмежавалі бюджэтныя выдаткі на сацыяльную ахову грамадства, асвету і культуру. Праўдападобна неўзабаве нанавя пачне расці сярэдняя зарплата ў краіне, але нічога такога не заўважаць у сваіх кішэнках грамадзяне. Тым не менш чыноўнікі і палітыкі будуць пераконваць нас, што крызіс скончыўся і людзям жыццё штараз лепш. Як звычайна, будучы абгрунтаваць усё гэта на аснове сваіх асабістых дасведчанняў. Салідарнікі паводзілі сябе так сама і нават самі паверылі ў тое, што гаварылі. Толькі выбары паказалі ім як вялікае было разыходжанне паміж іх бачаннем свету і тым, што адчувалі грамадзяне.

Левыя дэмакраты пачалі, дарэчы, як і салідарнікі, з г.зв. вялікіх рэформ. Ужо пару месяцаў дзяржаўная прапаганда паўтарае, напрыклад, што таннеюць лякарствы. Магчыма так і ёсць ва ўрадавых клініках. Там, дзе медыкаменты купляюць звычайныя грамадзяне, яны даражэюць. Аплаты за газ, вадку, электраэнергію, тэлефоны, камунальныя паслугі растуць так хутка, што нават зможным людзям ад хвалявання пачынаюць дрыжэць рукі, калі атрымліваюць новы рахунак ад пастаўшчыка-напаліста. Манаполій, аднак, ніхто разбіваць не збіраецца, таму што гэта інструмент у руках палітычных кланаў для рабавання грамадзян.

Дзяржаўную маёмасць, якая служыла вытворчасці, расцягнулі, часта звычайную крадзеж называючы прыватызацыяй. Служыць яна цяпер усялякім махлярам, якія стварылі такую сістэму фінансавых разлікаў, што амаль не плаціць падаткаў. У беластоцкіх „Фастах” пасля прыватызацыі засталася толькі 20 працэнтаў супрацоўнікаў, якія працуюць за чвэрць сярэдняй зарплаты і цешацца, што яшчэ працуюць. Усе астатнія вялікія фірмы, якія „купілі” замежныя бізнесмены, даўно спынілі гаспадарчую дзейнасць. Сёння найбольшым працадаўцам у Падляшскім ваяводстве з’яўляецца Управа горада Беластока.

Паталагічны стан гаспадаркі і фінансаў, а таксама распачная сітуацыя вялікай часткі грамадства менш прыцягвае ўвагу кіруючых краінай сацыялі-

стаў, чым, напрыклад, справа кантролю сродкаў прапаганды. Урад Мілера прыйшоў да высновы, што ўсе грамадзяне павінны плаціць падатак за тое, што набылі тэлевізар. Усё гэта робіцца з мэтай, каб забяспечыць сродкі для дзяржаўнага тэлебачання, якое быццам бы выконвае важную адукацыйную місію. Хаця прымітыўныя амерыканскія фільмы, рэклама і публіцыстыка з удзелам нудных і карумпаваных палітыкаў нічым не адрозніваюцца ад падобных праграм у прыватных тэлеканалах, неўзабаве грамадзяне будуць вымушаны штотомесця плаціць складчыну ў сапраўднасці на партыйнае тэлебачанне.

Узрастаючая армія беспрацоўных, пачуццё бяспільнасці і безнадзейнасці хутка вярнулі стан чакання змен. Нават найбольш чырвоны электарат надта неспрыстойнымі словамі называе сваіх міністраў, ваяводаў і парламентарыяў. Ніхто ўжо не хоча слухаць, што ўсяму вінаваты Бузэк, Кшаклеўскі ды іншыя таварышы нацыянал-клерыкальнага лагера. Праваслаўных мілераўцы расчаравалі сваім дэманстратыўным падлізніцтвам у адносінах да біскупаў і рэалізацыяй грамадскай палітыкі ў адпаведнасці са спадзяваннямі касцельных улад. Так прынамсі гэта выглядае ў дзяржаўным тэлебачанні.

„Наш” электарат чакае змен. Калі раней усё было вядома і праваслаўныя галасавалі за СЛД перакананыя ў тым, што падтрымліваюць „сваіх таварышаў”, цяпер разгубіліся. Гэтую публіку беспраблемна пераняў бы Анджэй Лепэр, калі б не выказаўся ў Беластоку за тое, каб меншасці паслаць за мяжу і пазбыцца клопатаў. Так прынамсі ў нас прынялі яго выступленне. І нават праваслаўны паляк, які перад люстрам сам сябе пераконвае ў тым, што ён менавіта паляк, пачынае баяцца шаленства Лепэра. Нешта яму падказвае, што лідэр Самаабароны пры ўладзе можа быць больш дакучлівым, чым салідарнікі, посткамуністы, пээселеўцы і лібералы разам са сваёй неабмежаванай прагай улады і грошай. Найбліжэйшыя самаўрадавыя выбары пакажуць, у якім напрамку накіруецца фрустраваны праваслаўны электарат. Каталіцкія артадоксы маюць сваю Лігу польскіх сем’яў, а таксама з іх пункту гледжання ўсе псіхалагічныя патрабаванні выконвае Самаабарона. Праваслаўныя будуць мець нейкія свае камітэты ў выглядзе „Prawoslawni Razem”, але да гэтага часу электарат ставіўся да „сваіх” вельмі ацярожна, асабліва калі выступалі ў камітэце з назвай „беларускі”. Таму царкоўныя дзеячы стваралі ўсялякія кааліцыі з левымі дэмакратамі. Так напэўна будзе і ў гэтым годзе, але які прынясе гэта плён, будзе можна пераканацца толькі пасля выбараў.

Яўген МІРАНОВІЧ

Фэстываль Музыкі Маладой Беларусі Плякат Басовішча 2002

Гарадок, Беласточчына, 19-20 ліпеня 2002 г.

Беларускае Аб’яднанне Студэнтаў у Польшчы аб’яўляе конкурс на плякат сёлетняга выпуску Фэстывалю. Праекты трэба дасылаць да пачатку чэрвеня 2002 г. па адрасе Białoruskie Zrzeszenie Studentów, c/o Redakcja „Niw”, ul. Zamenhofa 27, 15-959 Białystok (з прыпіскай „Plakat”). Больш інфармацыі па тэлефоне 0505 47 47 10.

„Мая сама вярнейша дружка...”

*Мілей мне яна і ад сонейка,
Мілей ад маіх сноў дзяціных,
Ад красак квяцістага гонейка,
Ад песень вясной салаўіных.*

Я. КУПАЛА

„Яна, Уладзіслава Францаўна, была, Купала ведаў гэта, вялікай, глыбокай душы чалавек. Яна была ўжо глыбокі чалавек тым, што першая з жанчын вычула, зразумела шлях Купалы, рынулася ў яго абдымкі, не зважаючы ні на што. „Што там якіясьці плёткі, нагаворы пра Пяледу?! Што там якіясьці легенды пра цяроўныя вянкi, без якіх нібыта не бывае лаўровых?! Усё — дарма! Яна — мужны, валявы, адданы свайму Яначку чалавек!”

„Яна ведала ўсе яго радасці душы, яна ведала ўсе яго раны душы. Ведала, калі на яго, пераважна „начніцу”, „саву”, „находзіў” верш, і ведала, калі яго забірала крыўда на кагосьці ці за штосьці...” (А. Лойка).

Пазнаёміла іх у Вільні Алаіза Пашкевіч (Цётка). А сустрэча ў Маскве ў 1915 годзе стала вырашальнай. Адбылася яна на кватэры ў сястры Марыі (бацькам яе быў француз). З ёю маленькай маці прыехала ў Расію працаваць губернкай. Тут выйшла замуж за беларуса Станкевіча Франца, ад якога нарадзіла дачку Уладку і сына Вікенція (Вікцю).

Маладыя вянчаліся ў Маскоўскім Петрапаўлаўскім касцёле 23 студзеня 1916 года. А ўжо 26 верасня 1916 года ў пісьме да прафесара Б. І. Эпімах-Шыпілы Купала прызнаецца: „Жонка трохі на нервы хварэе. Вось, ці не знаецца, паночку, якога добрага доктара ад гэтай хваробы, а то чыстая бяда, і сама мучыцца, і мне невядома шчасце”.

Судзіла доля мне сустрэць
Цябе, як казку негядану,
Ды не судзіла доля мець
Пацехі з гэтага жаданай. „Сыйду”
„Дзевятнаццаць разнажанравых (рамансавых, лубачных, філасофскіх) аб’яднаных пачуццём каханьня вершаў вы-

ліў са сваёй душы паэт за дзевяць месяцаў, са снежня 1914 і па верасень 1915 года. Два з іх, першыя, („Успомні” і „Гэй ты, дзяўчына”), нарадзіліся ў дзень нараджэння Уладкі — ёй прысвечаныя, абнародаваныя самім Купалам з прысвечэннямі, публічныя прызнанні: „Ул. Станкевічанцы”. Праз тры дні зноў два вершы ў адзін дзень — „Быў гэта сон” і „Не судзіла доля”. А яшчэ праз два з паловай тыдні — аж чатыры вершы ў адзін дзень: „Таварыш мой”, „На суд”, „Сыйду”, „Маёй даўгажданнай”. Зноў паўмесяца, і зноў два вершы ў адзін дзень: „Увесь да дна”, „Вечар”. Праз два няпоўныя тыдні зноў два вершы: „На вуліцы”, „На што?”. Яшчэ паўмесяца — „Ідзе вясна”. Яшчэ тры месяцы — і зноў прысвечанае Ул. Станкевічанцы — „Мусіць трэба было”. Праз месяц — „А яна...”. Праз ты-

дзень — „Ночы”, „Пахаванне”. Зноў праз месяц — „Плача восень”. Гэта ўжо — эвакуацыя, Арол. А недзе ў верасні (ці ў лістападзе, ці ў кастрычніку) — „Мой цень”. (Г. Колас „Карані міфаў”, с. 181-182).

Праз тыдзень пасля шлюбу маладыя едуць у Мінск, дзе Купала па пратэкцыі Уладчынага брата Вікенція ўладкоўваецца начальнікам XVI дарожнага атрада, старшым рабочым дарожна-будаўнічага атрада Варшаўскай акругі шляхоў зносін. Потым быў Полацк, затым — Смаленск. І толькі ў студзені 1919 года Луцэвічы пераязджаюць на пастаяннае жыхарства ў Мінск.

Усе, хто сустракаўся з імі, адзначалі вялікую і дабратворную ролю Уладзіславы Францаўны ў жыцці паэта: „Паколькі Купала ўсцяж аб нечым, здавалася, марыў ці летуцеў — Купаліха была, наадварот, уся тут, на нашай грэшнай зямлі”. (М. Шчаглоў-Куліковіч).

„На якой-небудзь урачыстасці прыемна і вясёла было сачыць за гэтай параю. Наперадзе, бывала, ідзе цётка Уладзі, а за ёй, іншы раз здалёку, цягнецца Купала. Людзей шмат. Купала не пхаецца наперад, стаіць ля дзвярэй, чакае. Цётка ж Уладзі кіне вокам у бок людзей і, усміхаючыся, кажа:

— Прапусцеце, калі ласка, разумніка майго. А потым адвернецца да Купалы:

— Ідзі ж, Яначка, ідзі. Ды ты наперад, наперад. Чаго ж хаваешся? Ты ж, дзякуй Богу, Купала”. (М. Шчаглоў-Куліковіч).

Уладзіслава Францаўна ў Мінску працавала настаўніцай, бо вельмі любіла дзяцей (сваіх Бог не даў мець). Таму менавіта ў першыя гады жыцця ў сталіцы Купала вельмі многа піша для дзяцей.

„Гэта пісала пра дзяцей, для дзяцей Купалава прага дзіцяці — свайго, уласнага, Уладкі, каб ён мог пасадзіць яго на калені, як звычайна саджае ў тым жа дзіцячым садзе, дзе працуе Уладка, — каб пагойдаць яго на назе...” (А. Лойка).

Сужонства Луцэвічаў — гэта якраз той выпадак, калі сыходзяцца такія розныя людзі. І калі здараліся па той ці іншай прычыне прыступы гнева, „а ножкі яе пачыналі ў зале ці на кухні звонка тупаецца, а памаўклівы Купала ў тую ці іншую паўзу ў наступе жончых басаножек звычайна першаю рэплікай устаўляў:

— Нашэсце на Маскву французай...

Уладка рэагавала бурна:

— Гэта мае нашэсце? А хто хадзіў на Антокаль?! Можна, я?! Хто набіваўся ў кампаньёны і памочнікі, калі я выбіралася ў Кушыяны, Ашмяны, Астрыно?

— На Антокаль — не на Паклонную, — усміхаўся Купала. — Антокаль не ідзе да гары, гара ідзе да Антокаля... Багушэвіч вінаваты... Цётка вінавата...

— Маўчаў бы! — узгаралася яшчэ больш Уладка. — А не Магамет садзіў дрэўца на Полацкай вуліцы ў Вільні — на чэсць вялікага каханьня? Дурыў мяне, лёстачкамі ўлешчваў...

— Можна, пара і праведаць тое дрэўца, — ціха ўсміхаўся Купала. — Напалеон згодны?

— Кавалерчык, і ўсё! — выгуквала Уладка. — Яшчэ пытае згоды?!

Купала змоўніцкі ўсміхаўся. Уладка «адыходзіла». Ключы ад Масквы нёс на Паклонную гару — колькі разоў Уладка дзівілася гэтым! — горды, светлы, высокі чалавек” (А. Лойка „Як агонь, як вада...”).

Памерла Уладзіслава Францаўна 25 лютага 1960 года, да канца дзён сваіх ахоўваючы Купалаву спадчыну ў музеі, пабудаваным на месцы іх дома.

Магілы іх на Воінскіх могілках у Мінску.

Тамара ЛАЎРЭНЧУК, Высокае

„Зубр” працуе на агульную перамогу

Ужо прайшоў год як на Беларусі з’явілася адна з буйнейшых незарэгістраваных маладзёжных арганізацый „Зубр”, простая згадка пра якую ў сродках масавай інфармацыі Беларусі ў любым кантэксце можа каштаваць выданню ці радыёстанцыі папярэджаннем ад Міністэрства інфармацыі, а паўторная згадка — закрыццём.

Прэс-цэнтр „Харты 97” арганізаваў на сваёй вэб-старонцы канферэнцыю з лідэрамі гэтай арганізацыі. На пытанні наведвальнікаў вэб-старонкі адказвалі лідэры „Зубра” Улад і Алесь.

— *Адкуль з’явілася назва арганізацыі „Зубр”?*

Алесь: — „Зубр” таму, што звер такі вельмі вялікі і ўнушальны, чым другі сімвал Беларусі — бусел.

— *Як Вы плануеце працаваць у рэгіёнах Беларусі? Там усё выглядае намнога горш, чым у Мінску.*

Улад: — Я б не казаў, што ўсё так ужо дрэнна ў рэгіёнах. У выбарчую кампанію ў нас працавалі аддзелы ў 152 населеных пунктах. Напрыклад, пра барысаўскі „Зубр” пісала нават амерыканская газета „Нью-Йорк Таймс”. Пасля выбараў быў, канешне, перыяд дэпрэсіі, але ён прайшоў.

— *Як даўно Вы займаецеся палітыкай?*

Алесь: — Мне зараз 22 гады. Я ўдзельнічаю ў супраціўленні да рэжыму Лукашэнкі ўжо сем гадоў. Раблю гэта свядома. Перад тым, як уступіць у „Зубр”, чалавек прымае прысягу на вернасць Беларусі і супраціву.

Улад — *былы прадпрымальнік*: — Лічым сябе беларусамі і цэнём у людзях іх мужнасць абараняць наш Дом — Беларусь.

— *Дзе былі „зубры” 9 верасня 2001 года? Колькі ў Вас сяброў арганізацыі?*

Улад: — 9 верасня 2001 г. „зубры” былі ў Мінску ў Палацы прафсаюзаў. Частка сяброў „Зубра” была ў міліцэйскіх пастарунках, частка — на дарозе ў Мінск, частка чакала тэлефоннага сігналу. На той момант наша арганізацыя налічвала каля 4 000 чалавек.

— *Кажуць, што „зубры” — гэта маладафронтаўцы, якія адмовіліся ад нацыянальнай ідэі. Як Вы рэагуеце на гэтыя словы?*

Алесь: — Як былы маладафронтавец магу сказаць, што для мяне, як і для ўсіх „зуброў”, нацыянальная ідэя на першым месцы. Але формы змагання павінны быць разнастайнымі. Мы павінны прыцягнуць да супраціву рэжыму Лукашэнкі і тых, каго беларуская ідэя пакуль не кранае.

— *Цікава ведаць сацыяльна-дэмаграфічны характарыстыкі сяброў „Зубра”.*

Алесь: — Малады чалавек, 23 гады, з вышэйшай адукацыяй ці студэнт, вагой 70 кілаграмаў, ростам 180 сантыметраў, валодае мінімум дзвюма замежнымі мовамі (расейскай і яшчэ адной), неаднаразова прыцягваўся да адміністрацыйнай ці крымінальнай адказнасці за ўдзел у дэманстрацыях апазіцыі.

— *Ці плануеце Вы ўдзел у выбарах у мясцовыя Саветы, парламент?*

Улад: — Апазіцыя да рэжыму Лукашэнкі павінна аб’яднацца і выступіць

адзіным блокам. Маладзёжны рух „Зубр” будзе працаваць на агульную перамогу. Гэта будзе тады, калі будзе агульнае рашэнне апазіцыі на ўдзел у выбарах.

— *Колькі разоў Вы трапілі ў міліцыю на палітычных матывах?*

Алесь: — Мяне затрымлівалі больш за 60 разоў. Тры разы — суткі, адна крымінальная справа.

Улад: — Затрымлівалі больш за 10 разоў, адзін раз адсядзеў тры суткі.

— *Як беларускія грамадзяне могуць дапамагчы апазіцыі, „зубрам”?*

Алесь: — Нам здаецца, што не трэба дапамагаць „Зубру” і апазіцыі, а трэба думаць пра свой лёс і лёс свайго народа.

Падрыхтаваў Ян АБАДОЎСКИ

Якім я быў, такім застаўся

На злome мая і чэрвеня будзе праводзіцца перапіс насельніцтва. Многа аб гэтым гаворыцца ў сродках масавай інфармацыі, паколькі адно з пытанняў кранае справу нацыянальнасці і мовы.

Пазваніла мне Альжбета Бура з Радзій „Рацыя” з пытаннем, якую я назаву нацыянальнасць у час перапісу. Адказаў я без запінкі: назаву сябе беларусам.

— А чаму так кажаце? — дапытвалася.

— Бабуля мая выходзіць з Кобрына. Бацькі называлі сябе беларусамі. Нават у гітлераўскім канцлагеры бацька не адказаўся ад сваёй тоеснасці. Дык як жа мне цяпер карані продкаў падсякаць? Гэта быў бы перад народам смех, а перад Богам грэх, як гавораць у народзе. Таму кажу: якім я быў, такім застаўся — паўтараюся за словамі рускай песні. Інакш быць не можа!

Уладзімір СІДАРУК

Зорка

старонка для дзяцей

„Роднае слова” ў Нараўцы

Барбара Каліноўская з Гайнаўкі — лаўрэатка I месца „Роднага слова 2002”.

Польска-беларуская крыжаванка № 17

Запоўніце клеткі беларускімі словамі. Адказы (з наклееным кантрольным талонам) на працягу трох тыдняў дашліце ў „Зорку”. Тут разыграем цікавыя ўзнагароды.

▼	Jak	Gołąb	▼	Cietrzew	▼	Gen	▼	Sól
	Genesis	▼						▼
	Maż							
Moc	▼			Warkocz		Ciało	Imię	
Jastrząb							chińskie	
▶				▼	Wiek	▼	×	
Żuraw	▶				▼			
Jolka (łódź)	Bocian	▶					×	×
▶		Kakadu (papuga)	▶					

Адказ на крыжаванку н-р 12: Адвага, мова, рыдван, падрыўніца, маштаб, краска, ар, сук. Мора, ліка, выдма, адрас, вышка, аўтар, ванна, ібіс, Герц, арак.

Узнагароды, каляровыя алоўкі, выйгралі: Ілона Асіюк, Раман Лушчыньскі і Юліта Сахарчук з Бельска-Падляскага, Паўля Віталевы з Орлі, Наталля Анікіюк з Нарвы, Марта Кузыка з Махнатага. Віншuem!

Цэнтральны этап дэкламатарскага конкурсу „Роднае слова” традыцыйна ўжо праходзіў у Нараўцы. 16 красавіка на сцэне Дома культуры выступіла 99 выканаўцаў. Удзельнікі конкурсу — гэта навучэнцы школ, у якіх вядзецца навучанне беларускай мовы. Найбольш, бо 26 дэкламатараў, прыехала з бельскай „тройкі” (ПШ і Гімназія), ды Беластока — 18 удзельнікаў. Праўда, тут адсутнічалі гімназісты — іх яшчэ няма. Беларускае прадшколле ў Беластоку класна запрэзентавала Лідка Пякарская, і яна атрымала трэцяе месца!

Аксана Сычэўская з ПШ н-р 26 у Беластоку, ужо другі раз прыма-ла ўдзел у „Родным слове”. У сувязі са 120-й гадавінай нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа, дру-гакласніца прадставіла „Вясну” Я. Коласа, за што камісія ўзнагаро-дзіла яе Гран-пры.

Сярод гімназістаў Гран-пры ат-рымала Марта Неліпінская з Гімна-зіі н-р 3 у Бельску-Падляшскім. Марта выступіла з творам Сяргея Законнікава „Зона маўчання”.

Конкурс ацэньвала камісія ў са-ставе: Анна Бжазоўская (старшыня), Яніна Плотовіч і Ян Карчэўскі.

Арганізатары ГП БГКТ і спонса-ры (БГКТ, вайт гміны Нараўка, школа ў Нараўцы, Літаб’яднанне „Белавежа”) прыдбалі для 40 лаў-рэатаў узнагароды.

Сугучнай падзеяй стала выступ-ленне паэта Віктара Шведа, які пас-ля кароткай прэзентацыі сваіх збор-нікаў, падпісаў кніжкі. Выступленні і праца камісіі зацягнуліся да сямі га-дзін — і трэба было многа цярпліва-ці, каб выслухаць усіх дэкламатараў.

(гак)
Фота Ганны КАНДРАЦЮК

Лаўрэаты „Роднага слова 2002”

0-III класы

Гран-пры:

— Аксана Сычэўская, II клас ПШ н-р 26 у Беластоку.

Першае месца:

— Адам Адзевіч, II клас ПШ у Орлі,
— Наталля Кандрацюк-Свяруб-ская, III клас ПШ н-р 4 у Беластоку,
— Адам Голуб, III клас ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім.

Другое месца:

— Крыстыян Бурнос, 0 клас ПШ у Рыбалах,
— Альжбета Каршак, II клас ПШ у Храбалах,

— Наталля Лаўранюк, II клас ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім.

Трэцяе месца:

— Лідзія Пякарская, 0 клас Прад-школя н-р 14 у Бедастоку,
— Адам Баена, II клас ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім,
— Эвеліна Артэмюк, II клас ПШ у Чыжах,
— Эвеліна Назарук, III клас ПШ н-р 3 у Гайнаўцы.

Вылучэнні:

— Магда Дарашук, I клас ПШ н-р 6 у Гайнаўцы,
— Марта Вайцюк, I клас ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім,
— Аляксандра Каліна, III клас ПШ н-р 4 у Беластоку,
— Мацей Карчэўскі, III клас ПШ н-р 4 у Беластоку.

IV-VI класы

Першае месца:

— Тамаш Таранта, IV клас ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім,
— Альжбета Юшчук, V клас ПШ н-р 4 у Беластоку,
— Наталля Швед, V клас ПШ н-р 4 у Беластоку.

Другое месца:

— Юліяна Дораш, IV клас ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім,
— Адам Аліхвер, ПШ у Кляшчэлях.

Трэцяе месца:

— Эва Мароз, VI клас ПШ н-р 3 у Гайнаўцы,
— Адам Васільчык, V клас ПШ у Нараўцы,
— Магда Дудзіч, III клас ПШ у Нарве,
— Міхал Каліна, V клас ПШ н-р 4 у Беластоку.

Вылучэнні:

— Аляксандра Максімюк, IV клас ПШ н-р 4 у Беластоку,
— Анна Пост, V клас ПШ у Орлі,
— Марыюш Мак, V клас ПШ н-р 3 у Бельску-Падляшскім.

Гімназіі

Гран-пры:

— Марта Неліпінская, Гімназія н-р 3 у Бельску-Падляшскім.

Першае месца:

— Анна Іванюк, Гімназія ў Нарве,
— Марта Мадэйская, Гімназія н-р 3 у Бельску-Падляшскім,
— Барбара Каліноўская, Гімназія н-р 2 у Гайнаўцы.

Другое месца:

— Эва Баршчэўская, Гімназія ў Кляшчэлях,
— Марта Каршок, Гімназія ў Аў-густове,
— Паўліна Савіцкая, Гімназія ў Гарадку.

Трэцяе месца:

— Агнешка Смактуновіч, Гімна-зія н-р 3 у Бельску-Падляшскім,
— Аніта Вяршко, Гімназія н-р 3 у Бельску-Падляшскім,
— Уршуля Ігнацюк, Гімназія ў Нараўцы.

Вылучэнні:

— Марцін Засім, Гімназія ў На-раўцы,
— Павел Герасімюк, Гімназія ў Орлі,
— Міхал Шэшка, Гімназія ў Гай-наўцы.
— Юліяна Шчурак, Гімназія н-р 3 у Бельску-Падляшскім. (гак)

Аксана Сычэўская. Фота Я. ЦЕЛУШЭЦКАГА

Кандрацюк-Свярубская („Начное здарэнне”), Альжбета Юшчук („Дзіўны дзед”) атрымалі не толькі першыя месцы, але і бурныя апладысменты залы. Вершы Артура Вольскага даюць магчымасць праявіць тэатральныя здольнасці выканаўцаў, прыдумаць арыгінальную інтэрпрэтацыю, расмяшыць публіку.

Тры разы выступіў наш Віктар Швед (Марцін Савіцкі з Аўгустова дэкламаваў верш „Мілы гном, дзе твой дом”, Анеля Мартынюк з Орлі „Званы Хатыні”, Аніта Вяршко з Бельска „Ікону” — і яна атрымала ІІІ месца). Тры разы выступілі: Аляр’ян Дзеружынскі, Ніна Галіноўская, Якуб Колас і Віктар Гардзеі.

Камісія: Анна Бжазоўская (старшыня), Ян Карчэўскі і Яніна Плятовіч.

На першым месцы Артур Вольскі

Дэкламатарскі конкурс „Роднае слова”, нягледзячы на ўсё большую колькасць выканаўцаў — круціцца ў месцы. Ідзе пра падборку рэпертуару. Кожны год паўтараюцца адны і тыя ж вершы ды аўтары. Здраецца, што той самы твор атрымоўвае першае ці іншае прэстыжнае месца (бо на цэнтральным этапе, хаця ў ім 40 лаўрэатаў — усе месцы прэстыжныя). Настаўнікі гавораць адно — няма вялікага выбару рэпертуару. Калі мова пра малеч і пачаткоўцаў — з імі яшчэ паўбяды. Заўсёды знойдзецца нейкая рыфмаванка пра коціка ці зайчыка.

Самыя любімы аўтар наймалодшых (ды і старэйшых) — Артур Вольскі. У гэтым годзе аж дзесяць асоб падрыхтавала яго вершы. Паспяхова! Адам Адзіевіч („Велікан”), Наталля

Большы клопат з гімназістамі. Зараз ужо не чуваць выступленняў прасякнутых савецкай ідэалогіяй. Але ў далейшым падборка — хрэстаматычная! Як год раней, і яшчэ раней: Гілевіч, Караткевіч, Крапіва, Танк, Колас. Складваецца ўражанне, што настаўнікі не маюць кантакту з сучаснай літаратурай. Мяне цікавіць, чаму гімназісты не дэкламуюць вершаў сваіх аднагодкаў — з „Першацвету”, „Зоркі” — хаця вядома, што яны выклікаюць самае вялікае зацікаўленне. Адказ на гэтае пытанне просты і адзіны:

— Гэта не спадабаецца камісіі!

Асабіста сумняваюся, камісіі таксама хацелася б пачуць нешта свежае і з нашага панадворка. Доказам першае месца Марты Мадэйскай з бельскай гімназіі н-р 3, якая пад-

рыхтавала (апублікаваны ў лютым н-ры „Нівы”) верш Наталлі Герасімяк „Брату”.

Сярод аўтараў з беластоцкага панадворка выступілі яшчэ Міхась Шаховіч і Юры Баена.

Ніхто, хаця арганізатары гаварылі пра святкаванне 120 гадавіны класікаў, — не падрыхтаваў твораў Янкі Купалы.

На канец варта адзначыць выступленні, якія атрымалі самыя бурныя апладысменты публікі:

- Альжбета Каршак з Храбалоў,
- Адам Адзіевіч з Орлі,
- Аляксандра Каліна з Беластока,
- Наталля Кандрацюк-Свярубская з Беластока,
- Адам Голуб з Бельска-Падляшскага,
- Марта Матысюк з Семяноўкі,

- Магда Дудзіч з Нарвы,
- Наталля Артэмяк з Аўгустова,
- Альжбета Юшчук з Беластока,
- Наталля Швед з Беластока,
- Эдыта Перавой з Бельска-Падляшскага,
- Міхал Шэшка з Гайнаўкі,
- Міхал Засім з Нараўкі,
- Міхал Аніскевіч з Нараўкі,
- Анеля Мартынюк з Орлі,
- Наталля Кос з Бельска-Падляшскага,
- Барбара Жэрунь з Бельска-Падляшскага,
- Крыстыян Бурнос з Рыбал,
- Лідка Пякарская з Беластока,
- Аня Іванюк з Нарвы,
- Аня Яканюк з Беластока.

Тут не да канца трэба верыць публіцы — яна часта падводзіла. Напрыклад, у час абеду выканаўцаў ацаняла толькі камісія — а зала цалкам апусцела.

(гак)

Фота Ганны КАНДРАЦЮК

Фінал дэкламатарскага конкурсу „Роднае слова”

Найлепшыя з добрых

Ужо традыцыйна ў Нараўчанскім гмінным асяродку культуры арганізавалі цэнтральныя элімінацыі дэкламатарскага конкурсу „Роднае слова” для вучняў пачатковых школ і гімназій, у якіх навучаецца беларуская мова як дадатковы прадмет. Адбыліся яны 16 красавіка і ўдзельнічалі ў іх лаўрэаты раённых аглядаў. Было іх шмат — аж 99 асоб. Журы пад старшынствам Анны Бжазоўскай мела нялёгкаю задачу выбраць найлепшых сярод добрых.

Журы адназначна сцвердзіла, што сёлетні ўзровень быў вышэйшы чымсьці мінулагадні і было большае зацікаўленне конкурсам сярод моладзі. Удзельнікі выбралі для дэкламацыі перш-наперш паэтычныя творы, а толькі лічаныя адзінкі дэкламавалі творы напісаныя прозай. Як вядома, зараз святкуем 120 гадавіну з дня нараджэння беларускіх класікаў Янкі Купалы і Якуба Коласа. Аднак зацікаўленне іх творчасцю было вельмі малое. Толькі трое дэкламатараў выбралі творы Якуба Коласа.

І яшчэ адно. Часта гэтак здаралася, што сёлетнія дэкламаты — і тыя з пачатковых школ, і тыя з гімназій — не заўсёды выбралі творы

тэматычна адпаведныя свайму ўзросту. Былі яны ніжэй іх сталасці. Варта аднак падкрэсліць вялікую заагаванасць удзельнікаў конкурсу дзеля як найлепшага мастацкага чытання. Гэтага нікому не можна адмовіць. Таму і былі дзве ўзнагароды Гран-пры ды дзевяць асоб заняло ў паасобных узростах катэгорыях раўнапраўныя першыя месцы. Гэтаж было і з другімі месцамі. Трэція месцы журы прызнала аж 12 адзінаццаці асобам. Шмат было таксама вылучэнняў — гэтаксама як і раўнапраўных трэціх месцаў — адзінаццаць.

Трэба было падрыхтаваць многа ўзнагарод для ўсіх, у тым ліку і для тых, хто атрымаў вылучэнне. Паклапаціліся пра гэта старшыня і сакратар Галоўнага праўлення БГКТ, а таксама вайт Нараўчанскай гміны ды дырэктары школы і Гміннага асяродка культуры ў Нараўцы.

У Нараўку прыехалі лаўрэаты раённых аглядаў, дык вядома ж прозвішчы многіх з іх выступаць у падсумаванні конкурсу „Роднае слова” паўторна. Заахвочваем іх, каб так было і далей, мо праз год ды яшчэ і яшчэ. Так і быць!

Янка ЦЕЛУШЭЦКІ

Дзяўчаты з Нараўкі і іх новыя сябры.

Аздоба сцэны!

Трэба сказаць праўду — сцэнічнае афармленне конкурсу „Роднае слова” — было нецікавае. У маім фотархіве шмат здымкаў з мінулагадніх выступленняў. Кінеш вокам і не ведаеш — што, калі і дзе! Заўсёды адзін і той жа лозунг „Роднае слова” — на пластмасавым полі!

Арганізатарам дапамагла прырода. Аздобай сёлетняй сцэны былі дзяўчаты з Нараўкі, якія вялі конкурс: Аня Патонец, Кінга Дрозд

і Агата Васільчык. Праўда, заказвалі яны ўдзельнікаў на польскі манер (прозвішчы выступаючых трэба таксама называць па-беларуску) — але і так заваявалі многа сімпатыі. Асабліва прыезджых хлапцоў! Гімназісты і заадно дэкламаты круціліся каля нараўчанскіх прыгажунь. На ўспамін новага сяброўства мы зрабілі здымак у „Зорку”.

(гак)

Фота Ганны КАНДРАЦЮК

Памёр Аляксандр Раманюк

Не стала між намі і жыхарамі вёскі Дубяжын Аляксандра Раманюка, чалавека з выдатным голасам, псаломшчыка і харыста прыхадской царквы ў Падбеллі. Гэты таленавіты самадзейнік пакінуў сваіх блізкіх і вёску Дубяжын заўчасна. Яму было гадоў пад шэсцьдзесят.

Алеська (так яго звалі сябры і парафіяне) нарадзіўся ў Дубяжыне, тут атрымаў пачатковую адукацыю. Пачынаў спяваць у мясцовым царкоўным хоры ў Падбеллі. Ужо змалку валодаў моцным голасам. Пасля заканчэння сярэдняй школы спяваў у вясковай беларускай фальклорнай групе „Дубочки”. Прафесійна працаваў у бельскай „Цэпэліі”. Разам з „Дубочкамі” ў 1970-я гады атрымоўваў узнагароды на конкурсах беларускай песні. У апошнія гады свайго жыцця выступаў як саліст або ў дуетах. Ён кахаў музыку і тое, што рабіў, меў вялікі талент і быў правай рукою настаўцеля а. пратаіерэя Міколы Блізнюка.

„Жыццё — бяэлітаснае і з’яўляецца вялікай тайнай, — сказаў а. Мікола Блізнюк, — і не ведаем, калі адыдзе. Нядаўна Алеська казаў: „Бацюшка, бу-

дзем спяваць на Вялікдзень”, а вось раптам адышоў ад нас.

Сам чалавек не ведае, колькі наканавана яму жыць на зямлі”.

Так і Аляксандр Раманюк не ведаў і адышоў ад нас.

Юрка Буйнюк

Фільмавы вечар

У гэтым тыдні прапаную 2 фільмы на велікапосныя вечары, калі задума над будучыняй і праблемамі штодзённага жыцця не апускае чалавека.

„Мужчынская справа” — кароткі дакументальны фільм Славаміра Фаіцкага (аператар — Багуміл Гадфрэяў), які да сённяшняга дня заваяваў ужо 25 узнагарод на міжнародных фестывалях, прычым атрымаў намінацыю да Оскара ў катэгорыі найлепшага кароткаметражнага фільма 2002 года. У фільме прадстаўлена гісторыя 13-гадовага Бартка (у гэтай ролі Барташ Ідчак), хлопца з беднай сям’і, які жыве ў невялікім жылым раёне ў Лодзі, дзе смерць, зладзейства, разбоі не з’яўляюцца чымсьці дзіўным.

Бацька хлопца, беспрацоўны футбаліст-аматар (Марк Бялецкі), не ўмеючы знайсці сабе месца ў такой рэчаіснасці, выходзіць сына пры дапамозе рэменя. Кацярына Баргялоўская, выступаючая ў ролі маці, стараецца падтрымліваць сям’ю не толькі фінансава, збіраючы пластмасавыя лялькі, але і духова, цераз размовы, але сама, бітая і зняважаная мужам, пападае ў нейроз.

Ашчадны ў словах і жэстах фільм ураджае глядача трапнасю вопісу праблем, якія здараюцца амаль у кожнай сям’і, і развязка якіх бывае яшчэ намнога больш драматычнай, чым у фільме Фаіцкага.

„Іншыя” (The Others) — знакамітая жахалка вядомага рэжысёра Аляксандра Аменабара, поўны недамовак і страху фільм на бясонныя ночы.

Рэжысёр ад самага пачатку ўводзіць атмасферу жаху, будуючы расказ на мяжы явы і сну, што адчуваецца ў спецыфічным клімаце няпэўнасці і пагрозы. Узнікае пытанне: што з’яўляецца праўдай, а што ілюзіяй? Хто такі прыгожая маладая жанчына з дваіма дзяццямі? Якім спосабам апынуліся яны ў старой хаце на бязлюддзі? Чаго хочучь ад іх падазроныя служкі?

Адно невядомае вядзе да наступнага, а высокая напружанасць утрымоўваецца 104 хвіліны, да канца фільма.

На экране пабачым Ніколь Кідман, Алакіна Мана, Джэймса Бентля і Крыстофера Экелстона.

Паўліна ШАФРАН

Музычныя плёткі

Лявон Вольскі і Піт Паўлаў — члены вядомага гурту „Н.Р.М.” — не наракаюць на недахоп працы.

Лідэр „Народнай Рэспублікі Мроі” — адна з самых папулярных зорак беларускай рок-музыкі — працуе зараз над двума музычнымі праектамі. Першы — „Крамбабуля” — будзе гатовы ўжо праз месяц. Акрамя яго ў стварэнні альбома ўдзельнічаюць музыкі такіх гуртоў, як „Ulis”, „Halsta la filsta”, „Proletariat”. „Крамбабуля” — гэта напітак, які робяць з мёду і агромнай колькасці перцу. Назву гэту Лявон Вольскі ўзяў з кніжкі дзіўных рэцэптаў. У праекце знаходзіцца 14 песень пра алкагольныя напіткі з розных бакоў свету. Сам вакаліст прабаваў усе апрача „агуардыентэ”. Вольскі запэўнівае, што калі

„Крамбабуля” спадабаецца публіцы, будзе „Крамбабуля-2”, а нават — 3.

Гітарыст „Н.Р.М.” Піт Паўлаў таксама працуе над двума праектамі, якія з’яўляюцца працягам таго, што робіць ён у „Н.Р.М.” і „Крыві”. Першы матэрыял „Нараскія” складаецца з 12 песень і ўжо паявіўся першы сінгел. У сваю музыку Піт увёў новы тэрмін — нір-нор. Гэта проста гіп-гоп, калі прачытаць кірыліцу як лацінку. Другі праект называецца Pete Paff (гэта псеўданім артыста). У час выконвання песень на сцэне будуць танцаваць маладыя дзяўчаты. Да стварэння сваіх праектаў гітарыста прывяла ахвота паказаць, што ён таксама прыгожа спявае і можа многае ахвяраваць сваім фанам.

Іаанна ЯКУБОВІЧ

Усё ў жыцці адноснае

Аўтамабіль

Кажуць, што добрая жонка павінна мужа трактаваць як сабаку: добра карміць, часамі прыласкаць, паглядзіць, нанач выпускаць на двор.

А я вам кажу, што аўтамабіль таксама быццам той сабака. Спрабуй ты накарміць яго абы-чым — адразу пачне брыкаць. Тут і бензін, і масла — усё не без значэння. А што датычыць ласкавага абыходжання з ім — дык гэту ісціну, пэўна, усе шафёры ведаюць. Гэта ж табе не тэлевізар, што стукнеш па ім — і зноў зайграе, а вобраз адразу на сваё месца ўскочыць. Тут трэба далікатнасці, спакою, пашаны. З любоўю і дрыжыкамі ў сэрцы ўключаеш матар, паварачваючы ключык, быццам тую пушынку, ледзь дакранаючыся да яго пальцамі, каб хаця не скалыхнуць матар занадта рэзкім рухам. І... едзеш, перакрываючы хуткасці быццам па масле, песцячы той рычаг, быццам каханага. І аўтамабіль адкажа табе ласкай на ласку і пакоціць цябе мякка і плаўна ў сінюю даль.

Ну, а не дай Божа, сапсуецца ў ім нешта. Не хоча ехаць, а ты яго пілуеш сілком, аж падсакваеш на сваім сядзенні, быццам папіхаючы самаход наперад. Даражэнькі ты мой! Усё прапала. Як заўпарціцца — стане на сярэдзіне скрыжавання і будзе стаяць, бы той упарты асёл, а ты не ведаеш, куды падзець вочы ад сораму. Людцоў, як на злосць, поўна, некаторыя нізка кланяюцца.

Ну, і таму, кажу, як толькі пачне нешта псавацца, гані машыну ў рамонт. Не чакай, пакуль нейкі вінцік, што недарэчна адкруціўся, знішчыць табе ўвесь матар. І акумулятар каб быў у парадку, і розныя вадкасці падаліважныя. Сачы за рулём, за тармазамі, за коламі — каб дзе цвік не прабіў пакрышкы, за каробкай хуткасцей і за лямпачкамі — каб дзе-якія не перагарэлі. Але галоўнае пільнай, каб не зачэпіцца самаходам за нейкага інтруза на шашы, каб змясціцца ў браме і не пераблытаць педаль тормаза і акселератара ды не наехаць на дзверы гаража.

Што датычыць ночы, калі разумныя людзі раіць выпускаць на двор і мужа і сабаку, дык самаход лепш трымаць у той час пад замком. Наездзіся ім

Тры пытанні

— *Ці вы задаволены велічынёй і спосабамі фінансавання культуры ў час мінулай кадыцый гарадскіх улад, асабліва звязаных з фінансаваннем культуры нацыянальных меншасцей Беластока?*

Крыстына Дамулевіч, кіраўнік аддзела культуры беластоцкай гарадской установы. — Я абсалютна задаволена тым, што мы дасягнулі. Былі выдзелены сумы для нацыянальных меншасцей. Былі рэалізаваны ўсе заявы, якія камісія палічыла цікавымі, а падрабязныя падзелы рабілі прадстаўнікі мен-

удзень, а іншыя аматары катання няхай сабе самі грошай на машыну наскладаюць.

Хто ніколі не быў шафёрам, не ўяўляе сабе таго пачуцця, якое спалучае ўласніка з машынай. Гляне вось ён на сваю „фурманку” — і вочы яго зрабляцца глыбокімі і цёплымі, быццам бы глядзеў ён на сваю каханую, сваю крушынку, поўнасю залежную ад яго. Тады дастаткова толькі павярнуць ключык — і яны зліюцца ў адно непадзельнае.

Мой знаёмы наракае, што сябры чапляюцца да яго, чаму ён не купляе машыну. Ён усім адказваў, што купіць — не праблема, але вось як яе ўтрымаць... Дык гэта так, кажу, як з дзіцём: нарадзіць — лягчэй, выхаваць — цяжка. Не жартуй, гаворыць ён, у апошні час дзяўчына мяне кінула. Без машыны, сказала, хлопца не хачу!

Можна зразумець майго знаёмага: усюды ён ездзіць аўтобусам альбо на таксі. Калі трэба кудысьці далей, асабліва летам, заўсёды знойдзецца сябра з машынай, які завязе цябе нават на сонечную Сіцылію. А грошыкі (што на бензін патрэбныя, масла, рамонт) у кішэні ж застаюцца. Дык навошта яму машына. Клопат адно ды расходы. І ў кампаніі ты быў бы не чалавек, бо не „кампанійны” — выпіць няма як. А так ты — вольны птах. Усе цябе любяць, запрашаюць. Ты не дрыжыш, калі бачыш паліцыянта. Адным словам, ты — шчаслівы чалавек.

Адзін мой колішні калега нават пазайздросціў каляжанцы. Табе дык добра, сказаў ён, у цябе няма машыны. Ніякіх клопатаў, ні страху, што ўкрадуць. Прадай і ты сваю, параіла яму тады сяброўка. Будзеш і ты шчаслівы.

Але калі ты ўжо наважыўся купіць машыну і ўбачыў яе пад сваім акном — мілую, утульную, стаіць сабе ціхенька і чакае — то гэта так, як бы прыбыў табе чалавек у сям’і. І прывыжашся да яе, як да няўрымслівай каханкі — гарача і безнадзейна.

І няхай толькі ты разаб’еш машыну і нейкі час яна прастаіць у рамонце, або, не давядзі Гасподзь, яе ўкрадуць у цябе, толькі тады ты зразумееш, наколькі вузейшыя сталі твае гарызонты, наколькі цяжэйшае стала тваё сямейнае і прафесійнае жыццё, наколькі меншы стаў твой свет...

Усё ў жыцці адноснае...

Ада ЧАЧУГА

шасцей. Думаю, значыць, што былі задаволены ўсе.

— *Ці, на вашу думку, палікі ў Беларусі, як кажаце, трактуюцца таксама?*

— Вядома, не. Яны не атрымліваюць ніякіх сродкаў ад уладаў краіны, у якой пражываюць. Перш за ўсё, каб не ўжыць брыдкае слова, зусім іначай трактуюцца там пытанні адукацыйныя. Гавару тут хоць бы аб праблемах з навучаннем роднай мове, польскіх падручніках.

— *А чаму так, як кажаце, ёсць?*

— Гэта справа вялікай палітыкі. А я ў тое не ўмешваюся.

Распытваў Мацей ХАЛАДОЎСКИ

Аб Інтэрнэт-сайце, прысвечаным традыцыйнай беларускай культуры

Традыцыйнай беларускай культуры прысвечана старонка ў Інтэрнэце, якая з’явілася ўпершыню. Адрас новага сайта — www.gegaruch.org. Як паведаміў рэдактар выдання „Сярэдневяковы інфарматар” Ігар Міхно, амаль сто тэкстаў на ім раскажваюць аб тым, як жылі продкі беларусаў, аб іх веравызнаннях і звычаях.

Гэта самая аб’ёмная частка сайта. Ёсць тут і раздзел, які змяшчае унікальныя здымкі беларускіх пейзажаў, а таксама ўзоры нацыянальнага арнаменту. Яны крапатліва сабраны з розных публікацый і прыватных архіваў. Дапаўняе раздзел галерэя твораў беларускіх мастакоў.

(па матэрыялах БелТА)

Калі не хочаш пан падзяліць лёс AWS і пана Кшаклеўскага, павінен пан як найхутчэй пакінуць скаўцкія паходы-ігрышчы і перайсці да рэальнасці, — пачаў свой ліст Анджэю Лепэру Аляксей Харкевіч.

Фірма Алекс

Харкевіч. Прозвішча вядомае, асацыюецца са славытым ляшукімі (і не толькі) родам. Адтуль і выехаў быў, пасля школы, Аляксей (1950 г. нараджэння). А зноўку вярнуўся на Беласточчыну нядаўна. Разглянуўся, што тут рабіць можна, чым займацца, апроч спорту. І сярод беларусаў пакруціўся. І ўспомніў, як то, на пачатку шасцідзсятых, з братам у „Ніву” пісалі пра Лешукі, на конкурс аповедаў пра сваю мясцовасць. Можна ў нас паўспамінаць, на пажаўцельх старонках старых гадавікоў знайсці свой след. Падумаеце, гэта рыхтык якісь дзядзька, гэты Аляксей, калі ў яго такія гістарычныя ўспаміны? Акурат! Можна ён не такі малады, калі чыгачом ды карэспандэнтам „Зоркі” быў у той час? Олдбой, значыцца, ён і ёсць. Як майстар спорту. А як спраўны майстар спорту, трываеца стройна ды молада!

Цікавіўся спортам, толо палітыкай (з цыкла парады для ўлады) ды медыцынай ад дзяцінства. І з гэтым і застаўся. У Гайнаўцы вучыўся ў прафесійнай школе. Пасля адразу, у 17 гадоў, выехаў у Шчэцін, на год стажыроўкі. Граў там у лізе, у Клубе чыгуначнікаў. Працуючы на чыгунцы, кончыў механічна-энергетычны тэхнікум. Ад слесара рабіў праз тэхнолага да галоўнага спецыяліста, намесніка дырэктара. Там і студыі кончыў. З чыгункай быў звязаны ад 1967 да 1984 года, у тым год працаваў у шчэцінскай ваяводскай управе. Пасля заняўся прыватнай дзейнасцю, спачатку ў Шчэціне (паслугова дзейнасць — утрыманне ў парадку прадукцыйных цэхаў і іншае), цяпер на Падляшшы (аздараўляльна-касметычная — „біялагічнае аднаўленне” — ды іншая паслугавая дзейнасць). І ўвесь час спорт — зямны і настольны тэніс. Цяпер у Беластоку збіраюцца знаёмыя, у большасці медыкі, і іграюць. У першым ваяводскім турніры пляжнага валейбола занялі 3 месца, сярод старэйшых. А ў іграх на Кубак Польшчы „олдбой” у Цэтневе — яны трэція ў краіне! Вось забава бы-

ла сярод „старых гратаў”, але ж там былі і былыя алімпійцы, і майстры свету, і славытыя спартыўныя каментатары...

Кепска, кажа, зрабіў, што, вяртаючыся на Падляшша, паставіў усё на адну карту. Не трэба было пакідаць дзейнасці ў Шчэціне. Пакуль у нас нічога не афармляў, а толькі спортам займаўся (а спорт тут, мяркую, на неблагім узроўні), усё было добра, але калі пачаў бегаць па ўстановах...

— Купа людзей, якія не ведаюць, як штосьці рабіць, а як тупнеш нагой... Заўважаецца брак гаспадара. Там так людзей не ашукаеш! Калі пануюць дурныя прынцыпы, правілы, трэба з імі змагацца, і нават ламаць іх, каб чалавека не скрыўдзіць... А тут, куды ні рушыцца, адно моляцца. Раз моляцца, каб накрасці, пасля — каб іх не злавілі. А тая афера гоніць афёру.

А што з тым „біялагічным аднаўленнем”? У „Алексе” можаце паддацца масажам, у касметычным салоне прыхарашыцца, паправіць фігуру, зменшыць тлушчавую тканку... Пазагараць у саларыуме, папарыцца ў сауне... Вось, напрыклад, я, Міра. Нічога не дасць мне спартыўная зала, хоць выціскаю там апошнія поты. Моцай наліваюся, а што з тою... тканкай? Майстар спорту ацэньваюча спаглядае на мае габарыты. „Сілоўня” не дасць замнога. І суставы трэба праверыць. Спартзала можа фігуру нават дэфармаваць.

— У мяне заўсёды была патрэба да ўсяго прыгледзецца, разабрацца. У медыцыне таксама. Трэба мець да гэтага „смыкалку”, „дрыг”. Фірма памалу развіваецца, але няма чаго разлічваць на якасы...

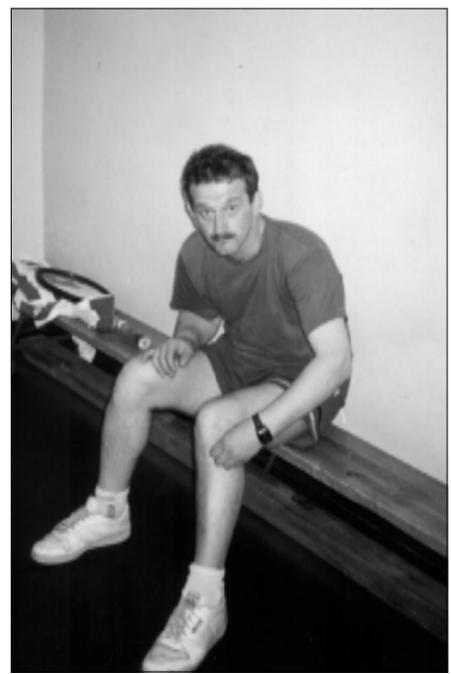
У Шчэціне таксама палітыкай цікавіўся. Калі былы ягоны шэф, з якім жыў у адным раёне горада, салідарнік Эварыст Валігурскі, быў міністрам транспарту, запрапанаваў яму працу ў пасольстве РП у Беларусі. Ведаў, што Аляксей — беларус, таксама як і яго сястра, якая за ім прыехала ў Шчэцін, абі-

турыентка белліцэя; і ёй прапанаваў міністр заняткаў, у якім магла б выкарыстаць знакамитае валоданне беларускай мовай. Пытаўся Валігурскі, ці не хоча Аляксей Харкевіч заняцца ў польскім пасольстве ў Мінску справамі чыгункі і транспарту. Пабаяўся — час такі быў. А, можа, у Швецыю?... Па справах парумаў, чыгункі, транспарту?... Тады месца заняў хто іншы.

— Пабачыў я „Самаабарону”, СЛД... Крыху дзейнічаў з СЛД. Пасварыўся. Маю такі характар, што калі што мне не падабаецца, дык у вочы кажу. У Геннавефы Вісьнёўскай пытаўся: „Калі не разбіраешся ў справе, дык чаго за яе бярэшся?” І маем пасля такіх паслоў, кандыдатаў, прэзідэнтаў... Каб хоць намеснікі на справе зналіся! Прасцей быць міністрам, чым дырэктарам па прадукцыі... Добра, калі маладзейшыя могуць у старэйшых павучыцца. Я меў такога шэфа, які часам папракаў мяне, але без здзеку і злосці. Калі няма працягласці, ёсць прагал. І ў спорце так бывае. Трэнер можа быць горшы за цябе, але навучыць, таму і патрэбны...

Рэжа Аляксей Харкевіч праўду-матку каму лічыць патрэбным. Вось Анджэю Лепэру, папулярнаму і ў нас, і ягонай самаабаронай спецыялісту па справах меншасці, кажа:

„Хіба ж відаць, што Самаабарона — слабая пад кожнай прыкметай. З такімі ігракамі, якіх маеце ў сваіх радах, можна штосьці зрабіць толькі ў класе „Б”. Вядома, „С.” стала існаваць на чалавечай крыўдзе, але да гэтае пары нічога асаблівага не зрабіла. Шмат людзей, асабліва ў вёсцы, чакала ад вас канкрэтных дзеянняў, якія паправілі б экзістэнцыю сялян і не толькі. (...) З кім дзейнічаць? Куды ні рушыцца, сустракаеш або ашаломленых уладнасцю, або недабіткаў, або несумленных членаў партыі. У нізах „дзеячы” ў маланкавым тэмпе пачалі біцца „за столкі”. (...) Часта гэта людзі з амбіцыямі, але без умеласці і вопыту. Для іх робіцца важным

Аляксей Харкевіч пасля турніру ў Шчэціне. Выйгранга!

карыта, карыта, карыта!.. А ж яны сумелі дараўнаць узроўнем ведаў і інтэлекту такім волатам парламента, як пасол Ляскоўскі і пасланка Вісьнёўская. Яна — прыезджая вельмі ж здалёк, і павінна, здаецца, прэзентаваць сваё ваяводства, дзе, дарэчы, працавала ў нейкім доме культуры. Калі так, дык магла б кіраваць, калі што, нейкай камісіяй па справах культуры. А вось пані Вісьнёўская так пакахала падляшскую зямлю і захапілася нацыянальнымі меншасцямі. Ці яна хоць крыху разбіраецца ў гэтай справе? Будучы нядаўна ў Беластоку ў час гала-канцэрта фестывалю беларускай песні не павялілася там. Мабыць, не запрасілі якраз яе?.. Магла б скарыстаць з усходне-за межных парад, дзе кончыла студыі. Але як гэта адбылося, калі не ведае яна рускай мовы?.. Прызнаць ёй, мабыць, можна медаль імя Нікадзіма Дызмы...”

Падпісана — Алік Харкевіч.

Міра Лукша

Падляшскі кірмаш адукацыі

Згуртаванне польскіх студэнтаў і Беластоцкая сетка офісаў кар’еры сарганізавалі ў Беластоку першы Падляшскі кірмаш адукацыі, мэтай якога было паведамленне маладым людзям аб перспектывах спецыяльнасцях у вышэйшых навучальных установах.

Два дні, 5 і 6 красавіка, на Беластоцкім політэхнічным інстытуце на факультэце будаўніцтва абітурыенты і студэнты мелі магчымасць пазнаёміцца з багатай прапановай вышэйшых школ не толькі з нашага ваяводства.

У кірмашы ўдзельнічалі прадстаўнікі самых значных ВНУ ў краіне: Горна-металургічнай акадэміі з Кракава, Вышэйшай школы сацыяльнай псіхалогіі і Міжнароднай грэмёрнай школы з Варшавы. Апрача іх былі інфармацыйныя пункты дзяржаўных і прыватных вучэльняў і пасляматуральных школ з нашага рэгіёна. Вялікім зацікаўленнем карысталіся інфармацыйныя пункты пра маркетынг, юрыстыку, эканомію і новую ў Беластоцкім

політэхнічным інстытуце спецыяльнасць — турызм.

У першы дзень можна было даведацца аб прынцыпах набору на канкрэтыя спецыяльнасці, як атрымаць бытавую стыпендыю ці студэнцкі крэдыт, або якія праблемы могуць спаткаць абітурыента ў дэканате і як можна ад іх абараняцца.

Субота — другі дзень — была днём сустрэч, якія мелі памагчы маладым людзям пераадолець экзаменацыйны стрэс ці дапамагчы знайсці грошы на вучобу. Вяліся таксама размовы на тэму Еўрапейскага Саюза і шансаў для маладых людзей пасля далучэння да гэтага альянсу Польшчы.

Хаця кірмаш адбыўся пад канец тыдня, калі моладзь мае больш свабоднага часу, зацікаўленне ім было невялікае. Большасць удзельнікаў скаладалі студэнты, якія на ўік-энд асталіся ў Беластоку, і з нудаў наведальні ў Палітэхніку. А недаінфармаваныя абітурыенты нават не падазравалі, што адбываецца такі кірмаш.

Паўліна ШАФРАН

З новым іканастасам

У новабудаванай царкве св. Дзмітрыя Салунскага ў Гайнаўцы перад Стрэчаннем Гасподнім устаўлены быў бакавы іканастас.

— Задаволены я працай майстроў з Украіны, Ігара Нячая, які зрабіў з дуба іканастас і Яна Жданава, які напісаў іконы, — заявіў настаўцель Дзмітрыеўскага прыхода, пратаіерэй Георгій Ацкевіч. — Дзякую блажачыннаму Гайнаўскаму мітрафорнаму пратаіерэю Міхаілу Негярэвічу, усім настаўцелям і вернікам гэтай акругі за шчырую дапамогу ў пабудове царквы, якую мы атрымалі ў час сёлетняга і ранейшых калядыванняў. Нашы прыхаджане шчыра ахвяроўваюць на нашу царкву. Калі я вярнуўся з просьбай дапамагчы купіць чорныя аблачэнні на прастолы і аналоі, адгукнулася каля дваццаці асоб.

За сабраныя ад прыхаджан сродкі былі куплены чорныя аблачэнні ў ніжнюю і верхнюю царкву, матэрыялы на жоўтыя аблачэнні і шэсць дываноў. Адна сям’я купіла матэрыял і пакрывалы на верхняй часткі прастолаў і аналояў, а адна прыхаджанка купіла запрастольны сямісвечнік.

Пратаіерэй Георгій Ацкевіч паінфармаваў, што ў гэтым годзе плануецца выканаць агароджу вакол царквы, упарадкаваць плошчу каля храма і ўстаіць дубальтовыя вокны, каб лепей выкарыстаць падлогавае ацяпленне ў верхняй царкве, таксама справіць наваселле ў прыхадскім доме.

Нядаўна выкананы іканастас.

У Дзмітрыеўскім прыходзе служыць двухвікарных свяшчэннікаў, пратаіерэй Іаан Гацута і іерэй Іаан Валкавыцкі. Першыя два гады існавання прыхода (1996-1998) хорам кіраваў тадышні настаўнік закону Богага, а сённяшні вікарны а. Іаан Валкавыцкі. Чатыры гады таму ўзніклі два хоры — маладзёжны і дарослы. Хорам дарослых кіруе Марцін Абійскі. Аб’яднаны хор выступіць у час Гайнаўскіх дзён царкоўнай музыкі.

Аляксей МАРОЗ
Фота аўтара

Прыгожая хвароба

Пражыў я ў сталіцы Польшчы Варшаве сорак гадоў свайго дарослага жыцця і да выезду ў Беласток у канцы кастрычніка 1988 года быў дзеячам Варшаўскага аддзела Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Як жа многа цікавых людзей, шчырых беларусаў, хварэючых на бязмежную любоў да сваёй Маці-Айчыны Беларусі на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў правінулася праз гэты Аддзел!

Адным з гэтых беларусаў быў Янка Гуцька. Пазнаёміўся я з ім увесну 1957 года. Увайшоў раптам у памяшканне Варшаўскага аддзела БГКТ па вуліцы Сенатарскай 8 нізкарослы брунет, які, падаючы мне на прывітанне руку, сказаў з ухмылкай на твары, што хоча ўступіць у рады БГКТ. Запоўніў ён дэкларацыю і неўзабаве праўленнем аддзела быў прыняты ў члены арганізацыі. Як вынікала з дэкларацыі, Янка Гуцька нарадзіўся 4 красавіка 1914 года ў Баранавічах. Ажаніўся ён з полькай Софіяй і пасля другой сусветнай вайны эмігрыраваў у Польшчу. Наняў пакойчык у доміку ў Прушкаве пад Варшавой. Янка меў закончаную толькі пачатковую школу. Здабыў ён аднак прафесію краўца. Працаваў некалькі гадоў у швейным прадпрыемстве ў Варшаве, а потым адкрыў уласную кравецкую майстэрню ў сваім пакойчыку ў Прушкаве. Неўзабаве атрымаў ён з жонкаю кватэру ў Варшаве, у якой гадавалі двое дзяцей — Тэрэсу і Андрэя. Жонка Янкі заўчасна памерла ў 1976 годзе.

Янка Гуцька быў актыўным дзеячам БГКТ, прымаў удзел у арганізаваных

Аддзелам мерапрыемствах, дакладах, літаратурных вечарах. Прывозіў сваіх дзяцей у памяшканне Аддзела на навагоднюю ёлку. На сустрэчах з пісьменнікамі і навуковымі супрацоўнікамі з Беларусі ставіў гасцям клапатлівыя пытанні: чаму яны не змагаюцца за вызваленне Беларусі?

Янка Гуцька меў несумненны літаратурны здольнасці. Апублікаваў ён у шасцідзясятыя гады ў „Ніве” невялікае апавяданне аб перыпетых беларуса, жыхара Варшавы, у якога знаёмыя палякі прыкмецілі ў кішэні пінжака беларускую „Ніву”. Здаецца мне, што гэтым законтспіраваным у польскім асяроддзі беларусам быў сам аўтар апавядання. Янка вельмі любіў творчасць А. Міцкевіча, сцвярджаючы, што ён і беларускі паэт. Салідна працаваўся Янка над перакладамі на беларускую мову „Пана Тадэвуша” і „Гражыны” Адама Міцкевіча. Прывозіў ён свае пераклады ў рэдакцыю „Нівы”, аднак рэдактар Георгій Валкавыцкі яму сказаў, што гэта завялікія творы, каб іх надрукаваць на старонках газеты. Дачка Янкі, Тэрэса, як рэліквіі захоўвае сшыткі з рукапіснымі бацькавымі перакладамі паэм А. Міцкевіча.

Удалося мне здабыць верш Янкі Гуцькі пад загалоўкам „Хто не сее”, надрукаваны ў нью-йоркскім беларускім двухтыднёвіку „Сяўбіт” № 58 (ліпень-жнівень, 1967 года). Прапаную гэты верш чытачам „Нівы” ў доказ таго, што яго аўтар меў сапраўды паэтычныя задаткі.

Хто не сее

На свежым загоне нага за нагою
Вольна ступае сяўбіт гаспадар,
У сырую зямлю сільнай рукою
Сыпле зярняты, Божы дар.

Загон па загоне поле абходзіць,
Пот выступае на твар,
Сонца высока, а вецер халодзіць,
Сее дабро сяўбіт гаспадар.

Калі надыйдзе чалавек прахожы,
Ці то вясковы, мешчанін ці шынкар,
Гукне здалёк: „Зарадзі Божа!”
„Дзякуй!” — адкажа сяўбіт гаспадар.

І я скажу: „Зарадзі Божа!”

На славу Айчыне і радасць пяўца,
Няхай вырастае ўрадлівае збожжа,
Няхай блаславіць Бог працу сяўца.

Сей сяўбіт, не глядзі што зямля чужая,
Затое гасцінная на чужыне,

Бо ў беларусаў пагаворка такая:
„Хто не пасее, той не пажне”.
Прушкаў, 25.IV.1967 г.

На пачатку шасцідзясятых гадоў я раптам пераканаўся, што ў Варшаве паявіліся сімптомы глыбейшай беларускай хваробы. Нечакана наш Аддзел атрымаў па пошце ліст-адозву, скіраваную да беларускіх і міжнародных арганізацый, у першую чаргу ў Арганізацыю Аб’яднаных Нацый, з просьбай аб дапамозе ў вызваленні Беларусі з-пад маскоўскай акупацыі. Ліст быў напісаны адручна на машынапіснай паперы пад капірку. Пад лістом-адозвай знаходзіўся подпіс: Беларускі камітэт у канспірацыі. Доўга я задумоўваўся над тым, што зрабіць з лістом: знішчыць ці патрактаваць больш паважна? Пастанавіў яго прыхаваць. Неўзабаве паявіліся другі і трэці лісты-адозвы. Трэці ліст, у вершаванай форме на польскай мове быў прысвечаны катынскаму злачынству. Запамятаўся мне фрагмент з гэтага ліста больш-менш такога кшталту: „Саветы памардавалі ў Катыні палякаў і беларусаў і пралітая кроў нявінных ахвяр яднае нашы народы”. Атрыманыя лісты-адозвы я паклаў у канверт і адправіў у Галоўнае праўленне БГКТ.

Неўзабаве паявіўся ў памяшканні Варшаўскага аддзела БГКТ чалавек, які сказаў, што польская бяспека атрымала з Беларусі сігнал, быццам у Варшаве дзейнічае падпольная беларуская арганізацыя. Запытаў ён мяне, як сакратар Аддзела:

— Ці атрымлівалі вы лісты-адозвы, падпісаныя Беларускім камітэтам у канспірацыі?

Я адказаў, што атрымлівалі.

— А што з імі зрабілі? — пачуў я наступнае пытанне.

— Маю над сабою ўладу ў Беластоку і выслалі ў ГП БГКТ, — сцвердзіў я.

— Праверым, — адказаў мужчына.

Прыходзіў яшчэ ў наш Аддзел графолаг, які праглядаў дэкларацыі членаў БГКТ. Аднак жа на падставе кароткіх рукапісных тэкстаў у дэкларацыях графолаг не змог вылучыць канкрэтную асобу. Адным з падзронах аказаўся Янка Гуцька. Патрэбныя былі даўжэйшыя рукапісныя тэксты. Функцыянеры дзяржаўнай бяспекі адшукалі ў швейным прадпрыемстве ў Варшаве уласна-ручна напісаную Янкам Гуцькам аўтабіяграфію. Графолаг не меў ужо сумненняў, чья рука пісала лісты-адозвы. Работнікі бяспекі правялі вобскі ў варшаўскай кватэры Янкі Гуцькі. Даведаўшыся, што ён працуе ў сваёй кравецкай майстэрні ў Прушкаве, паехалі туды і таксама правялі вобскі. Нічога не

знайшоўшы, распачалі доследы. Янка Гуцька прызнаўся, што ён з’яўляецца аўтарам адозваў і што дзейнічаў ён самастойна ў канспірацыйным камітэце. Абвінавачанага арыштавалі і паўгода трымалі ў варшаўскім астрозе.

Расказаў ён мне пасля выхаду на волю, што даследаваў яго надта разумны палкоўнік, які задаў Гуцьку наступнае пытанне:

— Чаму заняліся вы гэтай безнадзейнай справай?

Гуцька адважыўся палемізаваць са следчым, задаючы яму пытанне:

— Ці вы з’яўляецеся польскім патрыётам?

— Зразумела, — адказаў следчы.

— А ці я, — сцвердзіў Гуцька, — не маю права быць беларускім патрыётам і змагацца за вызваленне Беларусі?

Палкоўнік адказаў на гэта:

— *Poręba się pan z motyką na słońce!*

Янка Гуцька выйшаў на волю з канкрэтнай пастановы: „*Pomyłony na punkcie narodowościowym*”.

У Янкі Гуцькі і пасля выхаду з астрога адзывалася неспакойная душа.

Наш Аддзел БГКТ супрацоўнічаў з Домам савецкай культуры ў Варшаве. Дырэкцыя гэтага Дома запрапанавала нам правесці супольна агляд беларускіх кінафільмаў. Выслаў я запрашэнні ўсім нашым членам. Дэманстраваліся тры кінафільмы — сапраўдны марафон. Янка Гуцька пасля агляду накіраваў абшырны ліст на беларускай мове ў дырэкцыю Дома савецкай культуры з абурэннем, што ўвялі ў зман членаў БГКТ, дэманструючы кінафільмы на рускай мове. Дамагаўся ён прасіць прабачэння ў членаў БГКТ і адказу на ягоны ліст. Запрасіў мяне на размову дырэктар Дома савецкай культуры, паказаў ліст падпісаны імем, прозвішчам і адрасам Янкі Гуцькі.

— Спадзяваўся б я хутчэй нечага такога ад украінцаў, — сказаў дырэктар, — але ніколі ад беларусаў.

Раіўся, ці маюць даследаваць гэтую справу? Не трэба, адказаў я, гэта хворы чалавек.

— Я так і думаў, — сцвердзіў дырэктар — з задавальненнем пускаючы клапатлівы ліст у „мусорный ящик”.

Янка Гуцька хварэў на прыгожую беларускую хваробу ўсё жыццё. Памёр ён 16 сакавіка 1988 года ва ўзросце 74 гадоў. Дзеці выканалі апошнюю просьбу бацькі і пахавалі яго на праваслаўных могілках на Волі ў Варшаве.

Беднаму Янку Гуцьку нават не снілася, што пасля трох гадоў па яго смерці Беларусь даб’ецца незалежнасці без крывавага змагання.

Віктар Швед

Беларусы паўстання не рабілі

Праваслаўныя жыхары Беласточчыны ў пасляваенныя гады ніякага антыпольскага паўстання не рабілі, але, тым не менш, пацярпелі ахвяры, а забойцаў нявінных людзей не толькі ніхто не заклеімаваў ганьбай, але пасля амністыі ў большасці выпадкаў ім лепш жылося, чым членам пацярпелых сем’яў. Вось прыклад, расказаны мне маім школьным калегам П. Каханскім, родам з Паканева. Яго бацька Захар прадаў у 1946 годзе карову. Польскія падпольшчыкі даведліся аб тым, прыйшлі і грозачы зброяй, прымусілі гаспадара аддаць ім грошы. Разжалены Захар Каханскі паехаў у Бельск і падаў у УБ скаргу, што яго абрабавалі. Не ўспеў Захар Кахан-

скі вярнуцца дамоў і выспацца, як прыйшлі тая ж падпольшчыкі, прачыталі яму смяротны прыгавор за скаргу і тут жа яго застрэлілі. Так шукальнік праўды страціў і карову, і грошы, і сваё жыццё. У бяспецы быў шпіён, які супрацоўнічаў з узброеным падполлем. Некалькі гадоў пазней выявілася, што быў ім сам шэф бэльскага УБ — савецкі паляк Казімеж Петрас, якога пры дапамозе адной жанчыны падполлю ўдалося завербаваць да супрацоўніцтва. Праўдападобна гэта ён паведаміў падпольшчыкам аб скарге Захара Каханскага. Калі пятля падазрэнняў вакол К. Петраса стала заціскацца, ён, не чакаючы на развязку, закончыў жыццё самагуб-

ствам, наехаўшы на матацыкле поўным ходам на шлагбаум. Аб гэтым пісала тады польская прэса.

Мяне таксама ноччу 28.09.1947 г. абрабавалі ўзброеныя злачынцы, а майму брату Івану ручкамі пісталетаў паразбівалі галаву, каб паказаў яшчэ, дзе схаваны мой акардэон, на якім я іграў. Ці акардэон можа быць ім патрэбны для абароны Польшчы? І я, і мой брат ніякай палітыкай не цікавіліся. А як класічна яны рабавалі! Адзеты яны былі ў польскія вайсковыя мундзіры, з рынграфамі з выявай Божай Маці, якая быццам бы трымала асобую апеку над Польшчай і над імі, рабаўнікамі, якія ўвайшоўшы ў хату казалі: „*Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus*”. Большае святатацтва выдумаць немажліва! Відаць, рабаваць „схізматыкаў” — не грэх.

А вось пазнейшы абразок: нам, інжынерам-будаўнікам, у 1974 г. былі ар-

ганізаваны курсы па павышэнні ведаў аб метадах барацьбы з дамовым грыбам і ў рамках курсаў адбылася паездка на шпалапрапітачны завод у Чаромсе для азнаямлення з новымі метадамі імпрэгнацыі драўніны. І вось, калі аўтобус, поўны інжынераў, уехаў у Кляшчэлі, адзін з іх, пабачыўшы царкву, устаў і звярнуўся да прысутных у аўтобусе: „*O, patrzcie, panowie: tutaj mieszkała Białorusini. Po wojnie nasza polska partyzantka uczyła ich tutaj kultury. Wywało, jak położyłmu na goło takiego sera, jak damy mu takiego łupnia, że plecy jego i sraka stanę się czarne, ale wszystko jedno skurwy syn nie stawał się szczerym*”. З гэтага відаць, што гэты быў злачынца, хаця „злыя і дурныя” камуністы, без згоды пацярпелых ад яго, захавалі яму свабоду, далі пасаду і бясплатную вышэйшую адукацыю інжынера, нічоў не пакаяўся ў сваіх злачынствах.

Мікалай Капчук

Спатканні ў лесе

Як вам напэўна вядома (не толькі тэрэтычна, але і практычна), у жыцці дзяўчыны здараюцца такія моманты, калі яна хоча пабыць са сваім хлопцам сам-насам. Па вядомых прычынах (малодшы брат) у родным доме гэта немагчыма. У сённяшнім перанаселеным свеце адзіным месцам, дзе, прынамсі каротка, можна пабыць самім, з'яўляецца лес. На Падляшшы лесу маем — о го, го і яшчэ больш, так што — чаму не? Можам там спатыкацца з нашым хлопцам!

Лес адкрывае ўсё, што ў нас найлепшае, але таксама ўсё, што ў нас найгоршае, вызваляе натуральныя інстынкты. „Натуральныя” не абазначае: першапачатковыя і калі загубімся ў лесе, нашы інстынкты напэўна нам не дапамогуць з яго выйсці... Але чаму я прадбачваю найгоршае!? Лес жа — цудоўнае месца! Дрэвы шумяць, а паміж імі бегаюць і лётаюць розныя запрацаваныя стварэнні. Але мы не мусім звяртаць на іх увагу — няхай яны робяць сваё, і мы будзем рабіць сваё.

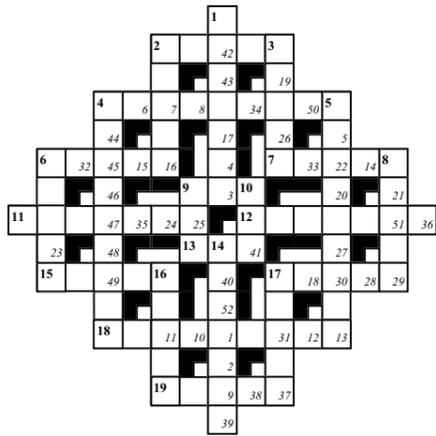
Прыемна хадзіць па кветкавых дыванах і атрымаць ад каханага букет пралесак: „Ох, які ты рамантычны!” (нічога, што яны звянуць праз паўгадзіны). А калі спаткаем грознага вужа і наш мужчына нас ад яго абароніць: „Ах, які ты адважны!” (нічога, што па-першае гэты вуж меў не больш 10 сантыметраў, па-другое, увогуле не быў ядавіты).

Аднак не можам заняцца толькі і выключна сабой (значыцца, гутаркай), бо ў ключавым моманце (калі ўжо дойдзем да сутнасці нашай гутаркі) можа раптам аказацца, што мы сядзім крыху заблізка мурашніка. А трэба вам ведаць, што мурашкі, асабліва белавежскія, не любяць няпрошаных гасцей. Адзіны выхад у такім выпадку — зрабіць тое, што зрабіла Тэлімена, і маліцца, каб наш Тадэуш не ўцёк і не пакінуў нас саміх на волю дзікіх звяроў...

Так ці інакш, гэта заўсёды новы вопыт, для каго прыемны, для каго менш, але напэўна цікавы.

Яўдося

Крыжаванка

Гарызантальна: 2. чылійская выспа, 4. сістэма спецмер, уведзеная царом Іванам IV у 1565 годзе дзеля замацавання самадзяржаўя, 6. вулей у дупле, 7. злакавая расліна, падобная на авёс, 9. японская выспа на поўдзень ад Кюсю, 11. паёк, порцыя, 12. дзяржава прэзідэнта Шырака, 13. жаночае імя (Адрыяна), 15. праца каваля, 17. шахматны пехацінец, 18. прагнасць да яды, 19. палажэнне, якое прымаецца за бяспрэчную ісціну.

Вертыкальна: 1. заканчэнне клічнага сказа, 2. просты народ, далёкі ад высо-

кіх ідэалаў, 3. сукупнасць эпічных твораў, 4. уздзеянне на аб'ект, схіленне яго ў пажаданым напрамку, 5. поле, на якім рос авёс, 6. сібірскі горад на Ангара, 8. рачная льдзіна, 9. верхаянская рака, 10. сталіца Башкірыі, 14. грубая тканіна, 16. мясцовасць у Румыніі на зліцці Тротуша з Сірэтам, 17. рака ў Румыніі, правы прыток ніжняга Сірэта.

(Ш)

Рашэнне крыжаванкі складуць літары з пазначаных курсівам палёў. Сярод чытачоў, якія на працягу месяца дашлюць у рэдакцыю правільныя рашэнні, будуць разыграны кніжныя ўзнагароды.

Адказ на крыжаванку з 11 нумара
Гарызантальна: карпач, Ніягара, Невада, Іпатава, Такара, альвас, Украіна, Еўклід, алешына, лаўсан.

Вертыкальна: ангіна, мякаць, загана, канат, рывок, Айдар, акраец, Асірыя, аздак, лаўка, Велес, Судан.

Рашэнне: **Адна галавешка і ў печы гасне, а дзве і ў полі гараць.**

Кніжныя ўзнагароды высылаем **Вользе Дземяновіч з Варшавы і Лукашу Пацэвічу з Беластока.**

ную сітуацыю Ягелонія мела ў 43 хвіліне. Тады на варатарскае поле забег Кабешка, але небяспеку паспелі заўважыць абарончы Руху. Другая палавіна сустрэчы разгарэла 3 000 гледачоў. У 51 мінуце футбалісты Радзёнкава забілі гол. Ударыў галавой Жоба, мяч яшчэ адбіўся ад перакладзіны і папаў у вароты Ягелонія. Гэта быў першы гол, які страціла Ягелонія ў 2 лізе ад 441 мінуцы. Нічыю для беластачан выратаваў у 78 хвіліне Жачыцкі.

Цяпер Ягелонія знаходзіцца на 16 месцы, але барацьба за ўтратае працягваецца.

Андрэй ТАРАСЮК

Футбол

У сваім чарговым матчы футбалісты Ягелонія змагаліся з Рухам Радзёнкаў. Перамога давала беластачанам павышэнне ў табелі на 13 месца. На жаль, матч закончыўся нічыёй і Ягелонія далей знаходзіцца ў групе каманд, якія спадаюць у 3 лігу.

У першай палавіне Ягелонія іграла добра толькі праз некалькі першых хвілін. У 5 мінуце магло быць 1:0, але ўдар Марціна Данялевіча варатар гасцей Клыта выбіў на вугальны ўдар. Наступ-

Гімназісткі перад стартам.

Найлепшыя бегуны

11 красавіка ў Свінароях (Нараўчанская гміна) на ўскраіне Белавежскай пушчы ўжо чацвёрты раз арганізавалі спаборніцтва бегуноў з пачатковых школ і гімназій Гайнаўскага павета. Удзельнічала ў іх 220 асоб.

Пачатковыя школы. Сярод дзяўчат у двух узроставых катэгорыях першыя месцы занялі Магдаліна Савіцкая з Нараўкі і Іаанна Нікановіч з Нарвы. Сярод юнакоў найлепшыя ў сваіх узроставых катэгорыях былі Адам Асташэўскі з Нарвы і Рафал Засім з Семяноўкі.

Гімназіі. Сярод дзяўчат з першага

і другога класаў першая прыбегла на фініш Ізабела Нармантовіч з Нарвы, а сярод вучаніц трэцяга класа першыняство заваявала Дарота Барташэвіч з Дубін каля Гайнаўкі.

Сярод гімназістаў першага і другога класа непераможным стаў Павел Плясковіч з Нарвы, а сярод трэцякласнікаў — Янка Клімюк з Нараўкі.

У генеральнай пунктацыі найлепшых поспехаў дабіліся школы ў Чаромсе (I месца), у Нарве (II месца) і ў Нараўцы (III месца).

Тэкст і фота Янкі ЦЕЛУШЭЦКАГА

Вер — не вер

Дарагі Астроне! Апошнім часам снілася мне, што я выходжу замуж. Мужык прыгожы, стройны, у белай кашулі, шэрым гальштуку і ясна-чырвоным касцюме, з жоўтымі кветкамі ў руках. Я памятаю толькі тое, што мае валасы былі прыгожа зачэсаны і цудоўная была шлюбная сукенка, аднак не памятаю яе фасону. Толькі мае вочы былі памаляваны так страшна, што мая мама аж крыкнула: вочы выглядалі, быццам былі яны падбітыя. З выселля я нічога больш не памятаю. У самым канцы сну мы з мужам сядзелі на лаўцы, змучаныя, аднак шчаслівыя. У той момант падыходзіць да мяне цётка і гаворыць, што я буду нешчаслівая, бо мае кветкі былі жоўтыя, а муж будзе мець іншыя жанчын. А тут яшчэ чую голас маці, якая сцвярджае, што гэта праўда, і гаворыць: глянь у лостэрка! З такой пачварай ніхто шчаслівы не будзе! Дык і праўда, спаглядаю я ў лостэрка, а з маіх вачэй кроў плыве, а не слёзы. З таго ўсяго я крыкнула і прагнулася! Астроне, дапамажы і адкажы мне, што гэты сон абазначае? Ці праўда, што га-

варыла цётка? Ці выйду я шчасліва замуж і што абазначалі гэтыя кветкі і кроў? НАДЗЯ

Надзя! Відаць, што ты і сама ў справах сноў крыху разбіраешся, а пытанні твае мо лепш растлумачыла б табе Сэрцайка, але што рабіць, калі ты прыціснула мяне, старэчу, да сцяны...

Ды я і скажу табе адразу, што твой сон ужо з самага пачатку даў знаць аб тым, што чакаюць цябе непрыемнасці, нейкая сварка. Вяселле, калі сніцца, яно заўсёды прадвясчае кепскае. Тое супастаўленне чырвонага колеру з жоўтым (касцюм маладога і кветкі) можна было б залічыць проста да модных спалучэнняў колераў, калі б тая чырвань не выступала ў дзвюх праявах: касцюм, які сапраўды мае нешта супольнае з эротыкай, і кроў, якая лілася з тваіх вачэй замест слёз. Калі сняцца, напрыклад, чырвоныя кветкі ці чырвоная вопратка, дык гэта поспех у сардэчных справах. Зусім іншая справа, калі замест слёз, якія маглі б табе даць супакаенне, з тваіх вачэй ліцца кроў — можаш падрыхтавацца да нейкай душэўнай раны. Тое, што ты спаглядала ў лостэрка, сведчыць аб тым, што ёсць у цябе нядобрыя, хлуслівыя і фальшывыя сябры. Тым больш, што і ты аж перападохалася, глянуўшы на сябе (такая брыдка была), папярэджвае, што не абызецца без плэтак.

Не думаю, што гэты твой сон будзе праграмай на ўсё тваё жыццё. Датычыць ён, бадай, бліжэйшых спраў. Ну, а што жоўтыя кветкі лічаць здрадлівымі, ведаюць усе. Мо нейкі твой лепшы сябра пойдзе ў кіно з іншай.

АСТРОН

PROFESJONALNE USŁUGI VIDEOFILMOWANIA I FOTOGRAFII

(085) 732 15 93

0601 42 63 98

Ніва

ТЫДНЁВІК
БЕЛАРУСАЎ
У ПОЛЬШЧЫ

Выдавец: Праграмная рада тыднёвіка „Ніва”.
Старшыня: Яўген Мірановіч.
Адрас рэдакцыі: 15-959 Białystok 2, ul. Zamenhofa 27, skr. poczt. 149.
Тэл./факс: (0 10xx 85) 743 50 22.
Internet: http://republika.pl/niva_bielastok/
E-mail: niva_bielastok@poczta.onet.pl
альбо: niva_bielastok@skrzyinka.pl

Zrealizowano przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury.

Галоўны рэдактар: Віталь Луба.
Сакратар рэдакцыі: Аляксандр Максімоў.
Рэдактар „Зоркі”: Ганна Кандрацюк-Свярубская.
Публіцысты: Мікола Ваўранюк, Аляксандр Вярбіцкі, Ганна Кандрацюк-Свярубская, Міраслава Лукша, Аляксей Мароз, Ада Чачуга, Паўліна Шафран.
Канцэлярыя: Галіна Рамашка.

Камп’ютэрны набор: Яўгенія Палоцкая, Марыя Федарук.
Друкарня: „Orthdruk”, ul. Składowa 9, Białystok.
Tekstów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo skracania i opracowania redakcyjnego tekstów nie zamówionych. Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
Prenumerata: 1. Termin wpłat na prenumeratę na III kwartał 2002 r. upływa 5 czerwca 2002 r. Wpłaty przyjmują urzędy pocztowe

na terenie woj. podlaskiego i oddziały „Ruch” na terenie całego kraju.
2. Cena prenumeraty na III kwartał 2002 r. wynosi 26,00 zł.
3. Cena kwartalnej prenumeraty z wysyłką za granicę pocztą zwykłą — 115,00; pocztą lotniczą Europa — 127,00; Ameryka Płn., Płd., Środk., Afryka, Azja, Australia — 153,00. Wpłaty przyjmuje „RUCH” S.A., Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, ul. Jana Kazimierza 31/33, 01-248 Warszawa, Pekao S.A., IV O/Warszawa, Nr 12401053-40060347-2700-401112-005.

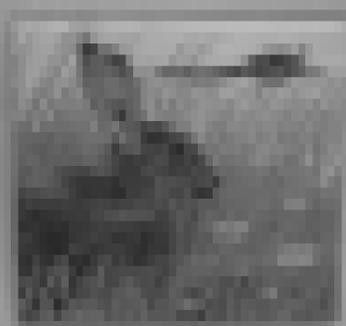
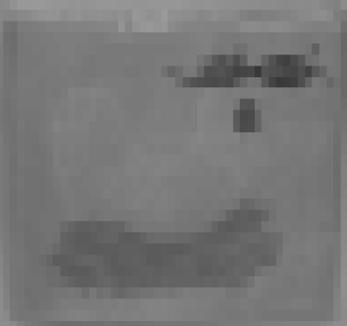
4. Prenumeratę można zamówić w redakcji. Cena 1 egz. wraz z wysyłką w kraju wynosi 3,40 zł, a kwartalnie — 44,20 zł; z wysyłką za granicę pocztą zwykłą — 4,70 (kwartalnie — 61,10), pocztą lotniczą: Europa — 5,30 (68,90), Ameryka Płn., Afryka — 5,90 (76,70), Ameryka Płd., Środk., Azja — 6,50 (84,50), Australia — 8,30 (107,90). Wpłaty przyjmuje Rada Programowa Tygodnika „Niwa”, Białystok, ul. Zamenhofa 27, nr konta PBK S.A., I Oddział Białystok, 11101154-401150015504.

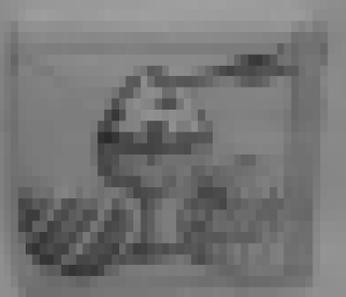
ZBIJAMY CENY ZAWODOWO

OFERTA WIELKANOCNA

			<p>KOSZYKI NA ŚWIĘCONKĘ</p> <p>3 99 ZŁ/SET</p>
---	--	---	--

<p>KWIATY WIOSENNE</p> <p>0 55 ZŁ/SET</p>	
---	---

		
---	--	---

		<p>SERWETKI WIELKANOCCNE</p> <p>2 99 ZŁ/SET</p>
---	--	---

15-680 Białystok, ul. Produkcyjna 8d

Sklep w Białymstoku: tel. 85 424 11 11
www.auchan.pl

Wszystkie ceny w zł z VAT

Auchan

Wszystkie ceny w zł z VAT. Cena brutto w tym podatku VAT. Oferta promocyjna. Liczba sztuk w zestawie może się różnić od liczby sztuk w opakowaniu. Oferta ważna do wyczerpania zapasów.

